

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönerge'de çağdaş hastane yönetim ilkeleri ve kurumun amaçları doğrultusunda hemşirelik hizmetlerinin planlanması, organizasyonu, yürütülmesi, denetlenmesi, hemşirelik hizmetleri eğitiminin ve araştırmalarının en verimli ve en üst düzeyde gerçekleşmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönerge Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Erişkin Hastanesi ve Çocuk Hastanesi Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğüne bağlı çalışan hemşirelerin, hemşirelik hizmetlerine bağlı çalışan personelin çalışma ilkelerini, görev, yetki ve sorumluluklarının düzenlenmesini kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönerge, 25/02/1954 tarihli ve 6283 sayılı Hemşirelik Kanunu ve 25/04/2007 5634 sayılı değiştirilen Hemşirelik Kanunu, 08.03.2010 tarihli 27515 sayılı ve 19/04/2011 tarihli 27910 sayılı Hemşirelik Yönetmelikleri, 11/08/2005 tarihli 25903 sayılı Yataklı Tedavi Kurumları Enfeksiyon Kontrol Yönetmeliği doğrultusunda hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Yönerge'de geçen;

- a) Rektör: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörü'nü
- b) Merkez: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezini,
- c) Merkez Müdürü: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü'nü,
- ç) Başhekim: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Erişkin Hastanesi ve Çocuk Hastanesi Başhekimi'ni,
- d) Hemşirelik Hizmetleri Müdürü (Başhemşire): Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Erişkin Hastanesi ve Çocuk Hastanesi Hemşirelik Hizmetleri Müdürü'nü (Başhemşire) ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü'nün Organları

Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü'nün organları

MADDE 5- (1) Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü'nün Organları şunlardır: a) Hemşirelik Hizmetleri Müdürü (Başhemşire)

b) / Supervisor/ Gözetmen Hemşire (Metnin diğer yerlerinde süpervisör geçiyor. Metin tutarlılığı açısından birini kabul edilebilir.)

c) Sorumlu Hemşire

ç) Hemşire

d) Acil Servis Hemşiresi

e) Ameliyathane Hemşiresi

f) Ameliyathane Sirküle Hemşiresi

g) Ameliyathane Scrap Hemşiresi (Metnin diğer yerlerinde scrub geçiyor. Metin tutarlılığı açısından birini kabul edilebilir.)

ğ) Yoğun Bakım Hemşiresi

h) Yenidoğan Yoğun Bakım Hemşiresi

ı) Psikiyatri Klinik Hemşiresi, Çocuk ve Adölesan Psikiyatrisi Hemşiresi

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

- i) Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşiresi,
- j) Onkoloji Hemşiresi
- k) Pediatri Hemşiresi
- l) Diyaliz Hemşiresi
- m) Enfeksiyon Kontrol Hemşiresi
- n) Çocuk ve Erişkin Diyabet Eğitim Hemşiresi
- o) Çocuk ve Erişkin Endoskopi Hemşiresi
- ö) Stoma Bakım Hemşiresi
- p) İş Sağlığı Hemşiresi
- r) Hasta Bakımında Yardımcı Sağlık Personeli (hastabakıcı)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hemşirelik Hizmetlerinin Kapsamı

Hemşirelik hizmetlerinin kapsamı

MADDE 6- (1) Hemşirelik hizmetleri aşağıdaki hususları kapsar:

a) Birey, aile, grup ve toplumun sağlığının geliştirilmesi, korunması, hastalık durumunda iyileştirilmesi ve yaşam kalitesinin artırılması amacıyla hemşirenin yerine getirdiği bakım verme, hekimce hazırlanan tıbbî tanı ve tedavi planının oluşturulması ve uygulanması, güvenli ve sağlıklı bir çevre oluşturma, eğitim, danışmanlık, araştırma, yönetim, kalite geliştirme, işbirliği yapma ve iletişimi sağlama rolleri,

b) Mesleki eğitimle kazanılan bilgi, beceri ve karar verme yeteneklerini kullanarak, insanlara yaşadıkları ve çalıştıkları her ortamda doğum öncesinden başlayarak yaşamın tüm evrelerinde meslek standartları ve etik ilkeler çerçevesinde sunduğu hemşirelik bakımı,

c) Hemşirelik hizmetlerinin ve bu hizmetlerden sorumlu insan gücü kaynaklarının, diğer kaynakların ve bakım ortamının yönetimi ile risk yönetimi.

ç) Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğünün Madde 5 kapsamında yer alan organlar; idari olarak Hastane Başmüdürü ve Genel Sekretere, hizmet olarak Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürüne ve Başhekime karşı sorumludur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü Organlarının Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Hemşirelik Hizmetleri Müdürü

MADDE 7- (1) Hemşirelik Hizmetleri Müdürü/Başhemşire; kurum ve kuruluşlarda hemşirelik hizmetlerini en üst düzeyde temsil eden hemşireyi ifade eder.

(2) Hemşirelik Hizmetleri Müdürünün nitelikleri:

a) Türkiye’de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

c) Başhemşire olabilmek için hemşirelikte en az lisans eğitimine sahip olmak gerekir. Ancak kurum/kuruluşta, hemşirelikte lisans eğitimine sahip hemşire bulunmaması hâlinde diğer hemşirelerden de görevlendirme yapılabilir.

(3) Hemşirelik Hizmetleri Müdürü’nün görevleri:

a) Hemşirelik hizmetlerinin planlanmasını, yürütülmesini, değerlendirilmesini, geliştirilmesini ve kayıt altına alınmasını sağlar.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

b) Hemşirelik hizmetleri organizasyonu doğrultusunda görevli hemşirelerin mevzuata ve meslek ilkelerine uygun olarak görev yapmalarından, hemşirelik hizmetlerinin etkin ve verimli sunumundan sorumludur. İstenmeyen olaylar ve hatalı hemşirelik uygulamalarını önleyici tedbirleri alır, meydana gelen menfi olayların kaydının tutulmasını ve bildirilmesini sağlar.

c) Hemşirelik hizmetlerinde istihdam edilen personeli ilgili birimlere görevlendirir ve göreve uyumunu sağlar. Hizmet birimlerinde görevlendirilecek hemşirelerin sayısını ve niteliğini belirler.

ç) Hemşirelik hizmetleri ile ilgili tüm kayıt sistemlerinin ve formların geliştirilmesini ve düzenli olarak kullanılmasını sağlar.

d) Hemşirelerin bilgi ve deneyimlerini göz önünde bulundurarak görev dağılımlarının ve çalışma çizelgelerinin yapılmasını, izlenmesini sağlar ve onaylar. Göreve yeni başlayan hemşireler için uyum eğitimi, görevdeki hemşireler için hizmet içi eğitim programlarının planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesini sağlar.

e) Öğrenci hemşirelerin eğitimi için uygun çalışma ortamını oluşturur, öğretim elemanları ile iş birliği yaparak okul-hastane iş birliğini sağlar.

f) Hemşirelerin mesleki gelişimleri için sürekli eğitimlerini destekler.

g) Hemşirelik hizmetlerinin geliştirilmesi için yapılacak bilimsel araştırma faaliyetlerine destek olur. Hemşirelik hizmetleri bütçesinin planlanmasında yer alır.

ğ) Hemşirelik hizmetlerine ilişkin stratejik çalışma planlarını yapar ve uygulanmasını sağlar.

h) Hastane ve sağlık kurumlarının ilgili yöneticileriyle iş birliği yapar.

ı) Olağanüstü durumlarda afet planları doğrultusunda ilgili birimlerle işbirliği içinde, acil durum planlamaları yapar, protokol geliştirir ve/veya geliştirilmesini sağlar ve gerekli durumlarda uygulamaya koymak üzere ekibini hazırlar.

i) Komite, konsey, yönetim kurulu toplantılarına üye olarak katılır.

Supervisör/ Gözetmen Hemşire

MADDE 8- (1) Mesai saatleri dışında ve resmî tatil günlerinde Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğünü temsil eden hemşiredir.

(2) Supervisör/ Gözetmen Hemşirenin nitelikleri:

a) Başhemşirenin görevleri normal mesai dışında ve resmî tatil günlerinde gözetmen hemşire tarafından yürütülür. Bu hemşireler meslekte beş yıl deneyimli, lisans mezunu hemşireler arasından başhemşire tarafından seçilir ve görevlendirilir. Ancak, kurum/kuruluştaki, hemşirelikte lisans eğitimine sahip hemşire bulunmaması halinde diğer hemşirelerden de görevlendirme yapılabilir.

b) Türkiye’de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

c) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak.

(3) Supervisör/ Gözetmen Hemşire, Hemşirelik Hizmetleri Müdürü / Başhemşirenin genel görev, yetki ve sorumluluklarına sahiptir.

Sorumlu Hemşire

MADDE 9- (1) Sorumlu Hemşire; servis ve ünitelerdeki hastaların bakım gereksinimlerinin hemşirelik süreci doğrultusunda belirlenmesine ve karşılanmasına yönelik hemşirelik hizmetlerinin yürütülmesinden sorumludur.

(2) Sorumlu Hemşire’nin nitelikleri:

a) Türkiye’de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

c) Sorumlu hemşire yatan hasta üniteleri/klinikleri, yoğun bakım üniteleri, ayaktan tanı ve tedavi birimleri, acil, evde bakım gibi alanlarda hemşirelik hizmetlerinin yerine getirilmesinde başhemşireye karşı sorumlu olup, öncelikle ilgili alanda uzman hemşireler, yoksa üç yıl deneyimli ve hemşirelikte lisans mezunları arasından başhemşire tarafından görevlendirilir. Ancak, kurum/kuruluşta, hemşirelikte lisans eğitime sahip hemşire bulunmaması hâlinde diğer hemşirelerden de görevlendirme yapılabilir. Sorumlu hemşire görevlendirildiği alanda öncelikle gündüz mesai saatlerinde görev yapar.

(3) Sorumlu Hemşirenin görev yetki ve sorumlulukları:

a) Servis/üniteye yeni başlayan hemşirelerin uyumunu sağlar. Hemşirelerinin mesleki gelişimlerinde, hasta bakımında rehberlik ve danışmanlık yapar, iş doyumunu ve motivasyonu yükseltici düzenlemeler yapar. Eğitim hemşiresi ile işbirliği yaparak hemşirelerin eğitim gereksinimlerine yönelik önerilerde bulunur. Hizmet içi eğitim programlarına katılır ve ünite/servis hemşirelerinin katılmalarını sağlar.

b) Hastaların tedavi planlarının güvenli bir şekilde uygulanmasını, eczane tarafından kliniğe gönderilen ilaçların güvenli bir şekilde kullanımını ve korunmasını sağlar.

c) Hastanın muayene ve tedavi girişimleri sırasında ilgili hemşirelik işlevlerinin yerine getirilmesini sağlar.

ç) Kurum politikaları doğrultusunda hemşirelerin gelişimi için performans değerlendirmelerini yapar, geri bildirimde bulunur.

d) Kendisine bağlı hemşirelerin özlük işleri ve hakları ile ilgili konularda servis/ünite içinde gerekli düzenlemeleri sağlar.

e) Hemşirelerin çalışma çizelgelerini ve izinlerini düzenler, başhemşirenin onayına sunar.

f) Servis/ünitenin fiziksel yapısı ve donanımı konusunda yönetime önerilerde bulunur.

g) Hastaları bakım gereksinimlerine göre sınıflayarak uygun oda ve yatak ayırımını yapar.

ğ) İlgili birimlerle koordinasyonu sağlar.

h) Hasta ile ilgili ziyaret, kurul ve konseylere katılarak bilgi alışverişinde bulunur.

ı) Öğrenci hemşirelerin eğitiminde uygun eğitim ortamını sağlar.

Hemşire

MADDE 10- (1) Hemşireler; tabip tarafından acil hâller dışında yazılı olarak verilen tedavileri uygulamak, her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile karşılanabilecek sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını belirlemek ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde hemşirelik bakımını planlamak, uygulamak, denetlemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık personelidir.

(2) Hemşirenin nitelikleri:

a) Türkiye’de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak.

(3) Hemşirenin görev yetki ve sorumlulukları:

a) Hastanenin, Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü’nün politikaları doğrultusunda çalışmak.

b) Hemşireler; her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile karşılanabilecek sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını belirler ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde hemşirelik bakımını kanıta dayalı olarak planlar, uygular, değerlendirir ve denetler.

c) Verilen hemşirelik bakımının kalitesini ve sonuçlarını değerlendirir, hizmet sunumunda bu sonuçlardan yararlanarak gerekli iyileştirmeleri yapar ve sonuçları ilgili birime iletir.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

ç) Tıbbi tanı ve tedavi planının uygulanmasında; hekim tarafından, acil durumlar dışında yazılı olarak verilen tedavileri uygular, hastada beklenmeyen veya ani gelişen durumlar ile acil uygulanması gereken tanı ve tedavi planlarında müdavi hekimin şifahi tıbbi istemini kabul eder. Bu süreçte hasta ve çalışan güvenliği açısından gerekli tedbirleri alır.

d) Hastaya lüzumu hâlinde uygulanmak üzere hekim tarafından reçete edilen tıbbi talepleri bilimsel esaslara göre belirlenen sağlık bakım, tanı ve tedavi protokolleri doğrultusunda yerine getirir.

e) Tıbbi tanı ve tedavi işlemlerinin hizmetten faydalananlara zarar vereceğini öngördüğü durumlarda, müdavi hekim ile durumu görüşür, hekim işlemin uygulanmasında ısrar ederse durumu kayıt altına alarak hekimin yazılı talebi üzerine söz konusu işlemi uygular.

f) Tıbbi tanı ve tedavi girişimlerinin hasta üzerindeki etkilerini izler, istenmeyen durumların oluşması hâlinde gerekli kayıtları tutarak hekime bildirir ve gerekli önlemleri alır.

g) Görevi teslim alacak hemşire gelmeden ve gerekli bilgiyi hasta başında sözlü ve yazılı olarak teslim etmeden ve doğal afet, toplu kazalar gibi olağanüstü durumlarda ise hemşireye olan ihtiyaç ortadan kalkmadan kurumdan ayrılamaz.

ğ) Hemşirelikle ilgili eğitim, danışmanlık, araştırma faaliyetlerini yürütür. Mesleği ile ilgili bilimsel etkinliklere katılır. Toplumun, öğrenci hemşirelerin, sağlık çalışanlarının ve adaylarının eğitimine destek verir ve katkıda bulunur.

h) Sağlık hizmetlerinin verildiği tüm alanlarda etkin bir şekilde görev alır, oluşturulan sağlık politikalarının yürütülmesinde, mevzuat çerçevesinde karar mekanizmalarına katılır.

ı) Hizmet sunumunda, hizmetten faydalananların bireysel farklılıklarını kabul ederek, insan onurunu, mahremiyetini ve kültürel değerlerini azami ölçüde göz önünde bulundurur.

i) Tüm uygulamalarını kayıt altına alır.

j) Hastanın laboratuvar tetkikleri için kan ve idrar örneklerini toplar, laboratuvara gönderir, sonuçlarını takip eder, değerlendirir ve hastanın hekimine bilgi verir.

(4) Hemşirelik girişimi aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Hemşirelik Girişimi	kararı ile uygulanır	kararı ile uygulanır	birlikte yapar
I. VERİ TOPLAMA			
Hasta kabulü: Hastanın öyküsünün alınması ve oryantasyonunun sağlanması	X		
Fiziksel değerlendirme			
Yaşam bulgularının alınması (vücut sıcaklığı, nabız, kan basıncı, solunum)	X		
Bacak çevresi ölçümü	X		
Baş çevresi ölçümü	X		
Bel, kalça ve karın çevresinin ölçümü	X		
Boy ölçümü	X		
Derinin izlenmesi / değerlendirilmesi	X		
Göğüs çevresinin ölçümü	X		
Kanama kontrolü	X		
Kilo ölçümü	X		
Bilinç durumunun değerlendirilmesi	X		
Periferik nabız kontrolü	X		
Sistem değerlendirmesi (dolaşım, solunum, sinir, gastrointestinalvb)	X		
Yenidoğan bebeğin ilk değerlendirmesi	X		
Tanı işlemleri/Örnek alma			
Allerjenlerleepidermal deri testi		X	
Balgam örneği alınması		X	
Bronkoskopi uygulamasına yardım edilmesi			X
Burun-boğaz kültürü için örnek alınması		X	
EKG çekilmesi*	X	X	
Fenilketonüri için kan örneği alınması*	X	X	

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

Gaita kültürü için örnek alınması		X	
Gaita örneği alınması (gizli kan)		X	
Glukometre ile kan şekeri ölçülmesi*	X	X	
İdrar kültürü için örnek alınması		X	
İdrar örneği alınması (tam idrar tetkiki)		X	
İdrar toplanması (24 st'lik)		X	
Nazogastrik/orogastrik tüpten mide sıvısı alınması		X	
Pap-Smear için örnek alınması*		X	
PPD/Tüberkülin testi uygulanması		X	
Yaradan kültür için örnek alınması*	X	X	
Girişimsel işlemlere hazırlık			
Hastanın ameliyat öncesi hazırlığı*	X	X	
Koroner anjiyografiye hazırlık*	X	X	
Hastanın endoskopi öncesi hazırlığı*	X	X	
Hastanın kolonoskopi öncesi hazırlığı*	X	X	
Hastanın ERCP öncesi hazırlığı*	X	X	
Hastanın Bronkoskopi öncesi hazırlığı*	X	X	
Diğer girişimsel işlemlere hazırlık*	X	X	
Hastanın izlenmesi/ monitorizasyonu			
Ağrı izleme	X		
Aldığı çıkardığı sıvının izlenmesi*	X	X	
EKG'nin izlenmesi*	X	X	
İnvazif mekanik ventilasyon uygulanan hastanın izlenmesi*	X	X	
Kafa içi basıncının izlenmesi*	X	X	
Kapalı drenaj sisteminin izlenmesi*	X	X	
Kardiyak output/kardiyak indeks ölçümü*	X	X	
Noninvazif mekanik ventilasyon uygulanan hastanın izlenmesi*	X	X	
Oksijen saturasyonunun (Pulseoksimetri) izlenmesi*	X	X	
Pulmoner arter kateteri olan hastanın izlenmesi*	X	X	
Santral venöz basıncın (SVB) izlenmesi*	X	X	
Solunumun monitorle izlenmesi*	X	X	
Vücut sıcaklığının monitörle izlenmesi* (periferik, özofajealvb)	X	X	

Hemşirelik Girişimi	Hemşirelik kararı ile uygulanır	Hekim kararı ile uygulanır	Hekim ile birlikte yapar
Sağlık taraması yapılması			
Çocuklarda işitme,görmevb kusurlar tespit edildiğinde ilgili sağlık kuruluşuna yönlendirilmesi	X	X	
Saçlı deride bit/sirke belirleme	X		
Skolyoz belirleme	X	X	
Vardiya başında hasta teslimi	X		
II. HEMŞİRELİK TANILARININ veya ORTAK BAKIM SORUNLARININ BELİRLENMESİ			
Hasta ile ilgili toplanan verilerde (öykü, fizik muayene, laboratuvar bulguları ve diğer tanı işlemleri sonuçlarında) veya bakım uygulaması sonuçlarında normalden sapmaların değerlendirilmesi ve yorumlanması	X		
III. BAKIM HEDEFLERİNİN BELİRLENMESİ			
Belirlenen sorunların çözümüne yönelik hemşirelik hedeflerin belirlenmesi	X		
IV. TEDAVİ ve SAĞLIK BAKIM EKİBİ İLE ORTAK BAKIM GİRİŞİMLERİNİN BELİRLENMESİ/PLAN			
Sağlık düzeyinin istenen düzeye ulaşması için uygulanacak girişimlerin belirlenmesi	X		
V. TEDAVİ ve SAĞLIK BAKIM EKİBİ İLE ORTAK BAKIM GİRİŞİMLERİNİN UYGULANMASI			

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

FİZYOLOJİK TEMEL GEREKSİNİMLERE YÖNELİK GİRİŞİMLER			
Aktivite ve Egzersiz Yönetimi			
Hastanın ayağa kaldırılması*	X	X	
Hastanın yataktan sandalyeye/sedyeye alınması*	X	X	
Denge sağlama*	X	X	
Eklem hareket açıklığını (ROM) sağlama egzersizleri*	X	X	
Kas tonüsünü sürdürme	X	X	
Egzersiz artırma/geliştirme*	X	X	X
Hareket toleransını değerlendirme	X		X
İzometrik-izotonik egzersizler yaptırma*	X	X	
Önerilen egzersiz ve aktivite eğitimi	X		X
Özel cerrahi girişimlere uygun(mastektomi vb.) egzersiz yaptırma	X		
Boşaltımın Yönetimi			
Abdominal basıncı artıran egzersizleri uygulatma*	X	X	
Barsak eğitimi	X		
Dışkı/idrar kaçırın hastanın bakımı	X		
Diyareli hastanın bakımı	X		
Gaz problemi olan hastanın bakımı	X		
İdrar torbasının değiştirilmesi	X		
Konstipasyonu olan hastanın bakımı	X		
Laksatif uygulama	X	X	
Lavman uygulama	X	X	
Mesane eğitimi	X		
Mesane irigasyonu*	X	X	
Stoma bakımı (kolostomi, ileostomi vb.)	X		
Ördek veya sürgü verme	X		
Pelvik bölge egzersizleri	X		
Perianalhijyen	X		
Prezervatif sonda uygulama	X	X	
Rektalprolapsusu olan hastanın bakımı	X	X	
Rektal tüp uygulama		X	

Hemşirelik Girişimi	Hemşirelik kararı ile uygulanır	Hekim kararı ile uygulanır	Hekim ile birlikte yapar
Suprapubik kateter takılmasına katılım		X	
Suprapubik kateter bakımı	X		X
Suprapubik kateter çıkarılmasına katılım		X	
Üriner kateter takılması*	X	X	X
Üriner kateter bakımı	X		X
Üriner kateter çıkarılması*	X	X	
Üriner alışkanlık eğitimi	X		
Üriner retansiyonlu hastanın bakımı	X		
Hareketsizlik Yönetimi			
Alçılı hastanın bakımı	X		
Fiziksel hareketi sınırlama		X	
Hasta transportu (hastane içi, hastane dışı)		X	
Pozisyon verme (sırtüstü, düz, yan, oturur, yarı oturur vb)	X	X	
Tesbit etme (yaralı vücut bölgesinin korunması)	X	X	
Traksiyonlu ya da immobilize hastanın bakımı	X	X	
Yatak istirahatli hastanın bakımı	X		
Beslenme Desteği			

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

Ağız bakımı	X		
Ağızdan beslenmeye yardım (yemek yedirme)	X		
Anne sütü ile besleme	X		
Bebekte gazın çıkartılması	X		
Beslenme yönetimi (danışmanlık, tedavi uygulama, izleme)*	X	X	
Biberonla besleme	X		
Bulantı kusması olan hastanın bakımı	X		
Emzirmeye destek verilmesi	X		
Emzirme eğitimi	X		
Enteral tüple besleme (NGT, OGT veya gastrostomi)		X	
Gastrotomi yapılmasına katılım			X
Kaşık/bardakla besleme*	X		
Kilo yönetimi (almaya ve vermeye yardım)	X	X	
Nazogastrik, orogastrik sonda yerleştirme*	X	X	
Nazogastrik, orogastrik sonda bakımı	X		
Nazogastrik, orogastrik sondanın çıkarılması*	X	X	
Önerilen diyetle ilgili eğitim	X		
Süt sağma ve saklama eğitimi	X		
Yeme bozuklukları yönetimi	X	X	
Ağrı yönetimi*	X	X	
Kas gevşetici girişimlerin uygulanması	X	X	
Masaj	X		
Rahatlık/konforun sağlanması için çevrenin düzenlenmesi	X		
Sıcak-soğuk uygulamalar:	X		
Ateş düşürmek için genel yaş soğuk uygulama*	X	X	
Buz kesesi uygulama*	X	X	
Lokal sıcak uygulama (lamba, termofor)*	X	X	
Lokal yaş sıcak kompres uygulama*	X	X	
Lokal yaş soğuk kompres uygulama*	X	X	
Oturma banyosu verme*	X	X	
Transkütan elektriksel sinir stimülasyonu (TENS)		X	X
Vücudun belirli bölgelerine bası uygulama (ağrı, bulantıyı önleme amaçlı)	X		
Öz Bakımı Kolaylaştırma			
Ağız dış sağlığı uygulamaları	X		
Ayak bakımı yapma	X		
Bitli baş banyosu verme	X		
Deri ve mukoza bütünlüğünü koruma önlemleri	X		

Hemşirelik Girişimi	Hemşirelik kararı ile uygulanır	Hekim kararı ile uygulanır	Hekim ile birlikte yapar
Diyabetik ayak bakımı	X	X	X
Göz bakımı	X		
Hasta giyinmesine ve soyunmasına yardım etme	X		
Kontakt lens bakımı	X		
Kulak bakımı	X		
Ölüm sonrası (postmortem) bakım	X	X	X
Pansuman yapma*	X		
Perine bakımı	X	X	
Protez bakımı	X		
Sabah-akşam tuvaleti	X		
Saç bakımı	X		
Tam banyo (yatak içi, yatak dışı)	X		
Tırnak bakımı	X		
Tüp bakımı	X		
Uyku kalitesini artırmaya yönelik girişimler	X		
Yutma terapisi*	X		

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

FİZYOLOJİK KOMPLEKS GEREKSİNİMLERE YÖNELİK GİRİŞİMLER			
Elektrolit, Asit-Baz			
Asit-baz dengesizliğini düzeltici girişimler*	X	X	
Elektrolit dengesizliğini düzeltici girişimler*	X	X	
Hemodiyaliz tedavisi		X	
Hemofiltrasyon		X	
Hiperglisemi yönetimi (önleme, izleme, düzeltme)*	X	X	
Hipoglisemi yönetimi (önleme, izleme, düzeltme)*	X	X	
Periton diyaliz		X	
İlaç Yönetimi			
Analjezik ilaçların uygulanması		X	
Aşı uygulama/bağışıklama*	X	X	
Oral yolla ilaç uygulama		X	
Buruna ilaç uygulama		X	
Göze ilaç uygulama		X	
Kulağa ilaç uygulama		X	
Deri altına (subkütan) ilaç uygulama		X	
Deri içine (intrakütan) ilaç uygulama		X	
Deriye ilaç uygulama		X	
Enteral tüp yoluyla ilaç uygulama		X	
Hasta kontrollü analjeziye (PCA) katılım		X	X
İnhalasyon yoluyla ilaç uygulama		X	
İntraplevral ilaç uygulamaya katılım			X
İntraspinal ilaç uygulamaya katılım			X
İntravenöz yolla ilaç uygulama		X	
Kas içine (Intramuskuler) ilaç uygulama		X	
Kemik içine ilaç uygulamaya katılım			X
Kemoterapi yönetimi (hazırlık, uygulama, izlenmesi, hasta eğitimi)*	X	X	
Önerilen ilaçla ilgili eğitim	X		
Rektuma ilaç uygulama		X	
Sedasyonda olan uyanık (bilinçli) hastanın izlenmesi	X		
Vajene ilaç uygulama		X	
Venöz yol açıklığının sürdürülmesi (venöz kateter ve bağlantılarının açıklığının korunması)	X	X	
Serebralventrikül içine ilaç uygulamaya katılım			X
Nörolojik Yönetim			
Konvülsiyon ataklarının yönetimi (önleme, izleme, tedavi, bakım)*	X	X	
Periferik duyu kaybı olan hastanın bakımı	X		

Hemşirelik Girişimi	Hemşirelik kararı ile uygulanır	Hekim kararı ile uygulanır	Hekim ile birlikte yapar
Nörolojik problemi olan vakada pozisyon verme*	X	X	
Serebral ödem yönetimi (izleme, bakım, tedavinin uygulanması)*	X	X	
Perioperatif Bakım			
Preoperatif hasta eğitimi	X		
Preoperatif koordinasyon girişimleri	X		
Hastanın fiziksel ve psikolojik hazırlığı	X		
Hasta güvenliği açısından ameliyat öncesi kontrollerinin yapılması (doğru hasta, doğru ameliyat yeri vb)	X		
Ameliyat öncesi ameliyatanede uygulanan girişimler			
Ameliyat odasının kontrolü (ameliyat odasının hazırlanmasının sağlanması, ameliyat için gerekecek cihaz ve malzemeler, masa, pozisyon, aksesuar hazırlığı ve kontrolü)	X		
Steril ve steril olmayan malzemelerin kontrol edilmesi ve aseptik tekniğe uygun olarak açılması	X		

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

Ameliyat öncesi gaz bezi, iğne, bistüri ve diğer aletlerin sayımının yapılması, gerektiğinde sayım tahtasına yazılması	X		
Ameliyathaneye hasta kabulü (hastanın kimliğinin ve dosyasının kontrolü vb.)	X		
Hastaya psikolojik destek sağlanması	X		
Hastanın vücut traşının kontrol edilmesi	X		
Hastanın ameliyat masasına alınması (hastaya güvenli pozisyon verilmesi ve uygun şekilde örtülmesi)	X		
Scrub hemşire ve cerrahın steril koşullara uygun şekilde giyinmesine yardımcı olunması	X	X	
Cilt temizliği için antiseptik solüsyon verilmesi	X		
Ameliyat sırasında kullanılacak malzemelerin bağlantısının yapılması ve kullanıma hazır hale getirilmesinin sağlanması (ışık, ayak pedalı, kotervb)	X		X
Ameliyat sırasında uygulanan girişimler			
Cerrahi işlem sırasında hastanın yaralanmasının önlenmesi	X		
İntraoperatif dönemde enfeksiyon kontrolü	X		
Cerrahi işlem sırasında işleme katılım		X	X
Cerrahi işlem boyunca steril ortamı izleme ve devamlılığını sağlama	X		X
Cerrahi işlem boyunca gerekli malzemelerin uygun şekilde kullanılmasına destek olma	X		
Ameliyat sonrasında uygulanan girişimler			
Ameliyat sonunda spanç, alet, iğne sayımlarını güvenli bir şekilde yapma ve kaydetme	X		
Odanın ve malzemelerin bir sonraki vakaya hazırlanmasının sağlanması	X		
Solunum Yönetimi			
Aspirasyonu önleme girişimleri*	X		
Buhar tedavisi*	X	X	
Endotrakealentübasyon**		X	X
Endotrakealektübasyon		X	
Ekspire edilen karbondioksit konsantrasyonunun (solunum sonu CO2 = endtidal CO2) izlenmesi*	X	X	X
Göğüs fizyoterapisi	X	X	X
Göğüs tüpü takılmasına yardım			X
Göğüs tüpü olan hastanın bakımı	X	X	X
Göğüs tüpü çıkarılmasına yardım			X
Hava yolu aspirasyonu (oral, nazal, trakeal aspirasyon)*	X		
Airway yerleştirme ve sabitleme	X		X
Mekanik ventilasyon uygulanan hastanın bakımı (invaziv)	X	X	
Mekanik ventilasyon uygulanan hastanın bakımı (noninvaziv)	X	X	
Mekanik ventilatörden ayırma		X	X
Oksijen tedavisi (maske, nazal kanül)*	X		
Öksürmeyi geliştirme (derin nefes alma ve öksürme egzersizleri yaptırma)	X	X	X
Postür al drenaj*	X	X	
Spontan solunumun desteklenmesi için yapılan egzersizler	X	X	
Torasentez işlemine katılım			X
Torasentez uygulanan hastanın bakımı	X		

Hemşirelik Girişimi	Hemşirelik kararı ile uygulanır	Hekim kararı ile uygulanır	Hekim ile birlikte yapar
Trakeotomi işlemine katılım			X
Trakeotomikanülünün çıkarılması/değiştirilmesi işlemine katılım*		X	X
Ventilatör devrelerinin değiştirilmesi	X	X	
Yapay hava yolu olan hastanın bakımı: Trakeostomi, endotrakeal tüp, larenjyal maske	X		
Deri/Yara Yönetimi			
Amputasyonlu hastanın bakımı*	X		
Bası yaralarının bakımı*	X	X	
Bası yaralarının önlenmesi	X		
Deri üzerine ilaç uygulama	X	X	X
Sütür atma			X
İnsizyon yeri bakımı	X	X	

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

Pişik bakımı*	X	X	
Yanık/yara debridmanı*	X	X	
Yanık pansumanı*	X	X	X
Doku Perfüzyon Yönetimi			
Akut kalp sorunları olan hastanın bakımı*	X	X	
Disritmili hastanın bakımı (önleyici, düzeltici)*	X	X	
Dolaşım yetersizliği yönünde hastanın değerlendirilmesi	X	X	
Dolaşım yetersizliği olan bölgenin korunması	X	X	
Dolaşımı hızlandırıcı/düzenleyici girişimler	X		
Exchange transfüzyona katılım			X
Hemodinamik düzenleme		X	X
Hipervolemi yönetimi*	X	X	
Hipovolemi yönetimi*	X	X	
İntravenöz sıvı tedavisini başlatma ve izleme (akış hızını hesaplama, İV set hazırlama, İV sıvıyı başlatma, akış hızını izleme, protokole uygun flaş yapma/yıkama)*	X	X	
İntravenöz kateter bakımı (Periferik, santral, periferik yoldan santral)	X		
Santral intravenöz. kateter yerleştirilmesi işlemine katılım			X
Periferik intravenöz kateterlerin çıkarılması	X	X	
Santral venöz kateterlerin çıkarılması		X	X
Kan ve kan ürünlerinin verilmesi		X	
Kanamayı azaltıcı girişimler*	X	X	
Kanamayı önleyici girişimler*	X	X	
Mekanik yardımcı araç kullanılarak dolaşımı desteklenen hastanın izlemi (İntraaortik balon pompası vb.)	X	X	
Pacemaker kateteri takılmasına katılım			X
Pacemaker takılı hastanın bakımı	X		X
Pacemaker kateteri çıkarılmasına katılım			X
Periferik intravenöz kateter yerleştirme*	X	X	X
Periferik embolili hastanın bakımı	X	X	
Pulmoner embolisi olan hastanın bakımı	X	X	
Sheath (kılıf) kateter (koroner anjiyoplasti) çekilmesi işlemine katılım			X
Parenteral sıvı replasmanı		X	X
Şok yönetimi (önleme, izleme, tedavi, bakım)*	X	X	
Varis çorabı giydirilmesi ve hasta eğitimi	X	X	
DAVRANIŞSAL			
Davranış Tedavisi**			
Bireyi sosyal aktivitelere katma (sosyal terapi)	X		
Davranış iyileştirme /geliştirme	X	X	
Girişkenlik eğitimi	X		
Hasta ile birlikte ortak hedef belirleme/oluşturma	X	X	
Hasta ile kontrat/sözleşme yapma	X	X	
Evcil hayvan ile yardım terapisi	X	X	X
Hiperaktivite/dikkat bozukluğu olan hastanın bakımı	X		
Kendine zarar vermeyi önleme	X		

Hemşirelik Girişimi	Hemşirelik kararı ile uygulanır	Hekim kararı ile uygulanır	Hekim ile birlikte yapar
Kendini değiştirmeye yardım etme	X		
Madde kullanımı tedavisi: Alkol bırakma	X	X	X
Madde kullanımı tedavisi: İlaç bırakma	X	X	X
Madde kullanımı tedavisi: Sigarayı bırakma	X	X	X
Madde kullanımını önleme	X	X	X
Müzikle tedavi	X	X	X
Oyunla tedavi	X	X	X
Sanatla tedavi	X	X	X
Sınır koyma	X	X	

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

Sorumluluk almaya yardım etme	X		
Sosyal beceri eğitimi	X		
Bilişsel Tedavi			
Bilişsel uyaran verme	X	X	
Bilişsel yeniden yapılandırma	X	X	
Gerçeğe getirme	X		X
Hafıza eğitimi	X		X
Öfke ile baş etme (öfke yönetimi)	X	X	
Öğrenmeye hazır oluşluğu geliştirme	X		
Öğrenmeyi kolaylaştırma	X		X
Reminisens tedavi (şu ana adaptasyon için geçmiş duygu, düşünce ve olayları hatırlatma/çağırma)**	X		
İletişimi Geliştirme			
Aktif dinleme	X		
Görme problemi olan hasta ile iletişim	X		
İşitme problemi olan hasta ile iletişim	X		
Karmaşık / kompleks ilişkiyi yapılandırma	X	X	
Konuşma problemi olan hasta ile iletişim	X		
Sosyalizasyonu / sosyal etkileşimi artırma	X		X
Baş Etme Yollarının Geliştirilmesi			
Baş etmeyi öğretme	X		
Baş etmede mizahı kullanma	X		
Beden imajını düzeltme	X		
Benlik saygısını artırma	X		
Cinsel danışmanlık	X	X	X
Çevre güvenliğini düzenleme	X		X
Destek gruplarına yönlendirme	X	X	X
Destek sistemi geliştirme	X		X
Duygusal destek verme	X	X	X
Genetik danışmanlık	X	X	X
Grup tedavisi uygulama	X	X	X
Hastanın değerlerini belirleme	X		X
Karar verme becerisini geliştirme	X		X
Kendi farkındalığını artırma	X		
Krizle müdahale*	X	X	X
Mood yönetimi	X	X	X
Olası krizlere hazırlama	X	X	X
Manevi destek	X	X	X
Suçluluk duygusunu hafifletme	X	X	X
Terapötik dokunma	X		X
Terminal hasta bakımı	X		X
Yastaki bireye/aileye yardım	X	X	
Eğitim ve Danışmanlık			
Aile planlaması	X	X	X
Adölesan eğitimi	X		
Emzirme Eğitimi	X		

Hemşirelik Girişimi	Hemşirelik kararı ile uygulanır	Hekim kararı ile uygulanır	Hekim ile birlikte yapar
Anne sütü sağılması ve saklanması eğitimi	X		
Bebek bakımı ve beslenmesi	X		
Bireysel eğitim	X		
Cinsel sağlık eğitimi	X		
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve güvenli cinsel ilişki eğitimi	X		
Çocuğu olan ebeveynlerin eğitimi	X		

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

Çocuk bekleyen ailede ebeveynlerin eğitimi	X		
Gebelikte bakım	X		
Grup eğitimi	X		
Hastalık süreci hakkında eğitim	X		
Hastalıkların erken tanısı ile ilgili eğitim	X		
Hipertansiyon ile ilgili eğitim	X		
İlkyardım eğitimi	X		
İnhaler ilaç kullanma eğitimi	X		
İşlemler/tedaviler hakkında eğitim	X		
Kemoterapi yönetimi ile ilgili eğitim (yan etkileri ile başa çıkma)	X		
Kendi kendine idrar sondası takma eğitimi	X		
Erken tanı ve sağlığın geliştirilmesine yönelik eğitim (kendi kendine meme, vulva, testis, deri muayenesi)	X		
Stoma bakımı	X		
Koroner kalp hastalıkları ile ilgili eğitim	X		
Loğusalık bakımı	X		
Madde kullanımını önleme eğitimi	X		
Menopoz eğitimi	X		
Neonatalresusitasyon eğitimi (aileye)	X	X	X
Önerilen diyetle ilgili eğitim	X		
Önerilen egzersiz/aktivite ile ilgili eğitim	X		
Önerilen ilaçlar ile ilgili eğitim	X		
Preoperatif eğitim	X		
Psikomotor beceri eğitimi	X		
Sağlık eğitimi	X		
Sağlıklı beslenme eğitimi	X		
Stres yönetimi eğitimi	X		
Yenidoğan bakımı ile ilgili eğitim	X		
Yoğun bakımda bebeği/yakını yatan aileye destek	X		
Diğer eğitim ve danışmanlık uygulamaları:....			
Psikolojik Rahatlığı Artırma			
Anksiyeteyi azaltma, sakinleştirme teknikleri	X	X	X
Gevşeme (relaksasyon) tekniklerini kullanma	X	X	X
Hayal kurma (imgeleme) tekniğini kullanma	X		
İlgiyi başka yöne çekme	X		
GÜVENLİK			
Kriz Yönetimi			
Taciz ve tecavüz sonrası yönetimi (bireyin psikolojik olarak desteklenmesi, rehabilitasyonu, acil kontrasepsiyon, kanıt toplama vb)**	X	X	
İhmal/istismardan koruma, tanılama, eğitim danışmanlık	X		X
İhmal/istismar tedavisi			X
İlk yardım uygulamaları*	X	X	X
Kod/acil durum yönetimi*	X	X	X
Kriz durumunda hasta ve ailesine destek	X	X	X
Olağanüstü durumlarda acil bakım girişimleri*	X	X	X
Resusitasyon (yeniden canlandırma) girişimleri*	X	X	X
Suisid/intiharı önlemeye yönelik girişimler*	X	X	X

Hemşirelik Girişimi	Hemşirelik kararı ile uygulanır	Hekim kararı ile uygulanır	Hekim ile birlikte yapar
Triyaj (Öncelikli olanı belirleme)*	X		
Risk Belirleme / Tanılama: Risk Yönetimi			
Alerji yönetimi (önleme, tanıma, tedavi)*	X	X	X
Aspirasyonu önleyici girişimler*	X	X	
Ayak tahtası kullanılması*	X	X	

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

Bağışıklama/aşı uygulamaları*	X	X	
Basınç ülserlerini önleyici girişimler	X		
Deliryum yönetimi	X	X	
Deluzyon yönetimi	X	X	
Demans yönetimi	X	X	
Düşmeyi önleme	X		
Ev içi şiddeti önleme	X		
Fiziksel kısıtlama	X	X	
Halüsinasyon yönetimi	X		
İntiharı önleme	X	X	
Çevresel Risklerin Yönetimi			
Çevre yönetimi: Çalışan güvenliği	X		X
Çevre yönetimi: Şiddeti önleme	X		
Çevre yönetimi: Toplum	X		
İnfeksiyon kontrolü önlemleri:			
İnfeksiyondan koruma	X		
Asepsiye uygun el yıkama	X		
İzolasyon ünitesi hazırlama	X		
Solüsyonları dilüe etme*	X		
Solüsyonlarla dezenfeksiyon uygulama	X		
Steril eldiven giyme-çıkarma, steril paket,bohça, tromel açma	X		
Steril eldiven, gömlek, maske giyme, giydirme	X		
Steril malzeme kullanma	X		
Steril taşıyıcı forseps kullanma	X		
Su klorlama	X		
Tıbbi asepsiye uygun maske takma ve giyinme	X		
Çalışan Güvenliği			
Lateks önlemleri almak	X		
Lazer önlemleri almak	X		
Pnömotik turnike önlemleri almak	X		
Radyasyon tedavisi			X
Surveyans/İzlem:	X	X	
Surveyans/İzlem: Bağışıklama (aşı uygulaması)	X		
Surveyans/İzlem: Bulaşıcı-bildirimi zorunlu hastalıklar	X		
Surveyans/İzlem: Kronik hastalıklar (fiziksel-mental)	X		
Surveyans/İzlem: Postnatal izlem	X		
Surveyans/İzlem: Prenatal izlem	X		
Yangın önlemleri	X		
AİLE			
Doğum Öncesi ve Sonrası Bakım			
Amniyoinfüzyon			X
Anne sütü sağılması ve saklanması	X		
APGAR değerlendirmesi yapma	X		
Beklenen gelişimsel dönemlere hazırlama	X		
ÇKS dinleme	X		
Doğum sonrası bakım	X		
Ebeveyn eğitimi: Çocuk bekleyen aile	X		
Ebeveyn yenidoğan ilişkisini geliştirme	X		
Eğitim: Yenidoğan bakımı	X		
Gebe izlemi*	X		

Hemşirelik Girişimi	Hemşirelik kararı ile uygulanır	Hekim kararı ile uygulanır	Hekim ile birlikte yapar
Emzirmeye yardım	X		
Epizyo bakımı yapma	X		
Erken doğum tehdidi olan hastanın bakımı	X		
Erken membranrüptürü (EMR) olan hastanın bakımı	X	X	

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

Fototerapi: Yenidoğan		X	
Fundus masajı yapma	X	X	
Göbek bakımı yapma	X		
Göz bakımı yapma	X		
Hamilelik öncesi danışmanlık	X		
İsim bandı takma	X		
Kanguru bakımı*	X	X	
Leopold manevrası yapma	X		
Loşia izleme	X		
Meme bakımı yapma	X		
Meme başı bakımı	X		
Prenatal bakım	X		
Resusitasyon: Yenidoğan**	X		X
Risk belirleme: Çocuk bekleyen aile	X	X	X
Umbilikalkateter takılması işlemine katılım			X
Umbilikalkateter çıkarılması işlemine katılım			X
Uzamış hamilelikte hasta izleme	X	X	
Üremeye yardımcı tekniklerde yardım		X	X
Yemekle ilgisi olmayan aspirasyonamüdehale *	X	X	X
Yenidoğan banyosu	X		
Yenidoğandaseberoid dermatit (konak) bakımı	X		
Yaşam Boyu Bakım			
Aile desteği	X		
Aile, işyeri, okul ziyareti	X		X
Aile tedavisi			X
Ailenin katılımını artırma	X		
Bakım vericilere destek	X		
BCG aşısı uygulama (sertifikalı)*	X	X	
Ebeveyn eğitimi: Adölesan	X		
Ebeveyn eğitimi: Çocuk bekleyen aile	X		
Evde bakımın sürdürülmesine yardım	X		
Fertiliteyi koruma	X		
Diğer.....			
SAĞLIK SİSTEMİ			
Sağlık Sisteminin Koordinasyonu			
Hasta haklarını koruma girişimleri	X		
Preoperatif koordinasyon	X		
Sağlık sistemi rehberliği (sevk/yönlendirme)	X		
Sağlık sistemine kabul	X	X	
Sosyal hizmetlerden yararlandırıcı girişimler	X		
Taburcu etme(hastaneden çıkış)* planı	X	X	
Ziyareti planlama/kolaylaştırma	X		
Diğer:.....			
Sağlık Sisteminin Yönetimi ve Destek Hizmetler			
Acil arabasının kontrolü	X		
Aletlerin korunması	X		
Çalışanların denetimi	X		
Delege etme / görevlendirme	X		
Hizmet içi eğitimlere katılma/verme	X		

Acil Servis Hemşiresi

MADDE 11- (1) Acil Servis Hemşiresi, tabip tarafından acil hâller dışında yazılı olarak verilen tedavileri uygulamak, her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile karşılanabilecek sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını belirlemek ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde hemşirelik bakımını planlamak, uygulamak, denetlemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık personelidir.

(2) Acil Servis Hemşiresinin nitelikleri:

- a) Türkiye’de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,
- b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,
- c) Tercihen Sağlık Bakanlığınca onaylanmış acil bakım hemşireliği sertifikasına sahip olmak ya da alanında yüksek lisans yapmış olmak.

(3) Acil Servis Hemşiresinin görev yetki ve sorumlulukları:

- a) Hastanenin, Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü’nün politikaları doğrultusunda çalışmak.
- b) Hemşirelerin genel görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra;

A- Hemşirelik bakımı,

B- Tıbbi tanı ve tedavi planının uygulanmasına katılım görevlerini yapar.

A- Acil Servis Hemşiresinin hemşirelik bakımı görevleri:

- a) Hastanın acil servise kabulünü sağlar.
- b) Hastaların monitorizasyonunu (EKG, solunum, SpO2, vücut ısısı, arteriyel kan basıncı) sağlar. Bu parametreleri izler, değerlendirir, sonuçlarını kaydeder ve normalden sapmaları hekime bildirir.

c) Hastaların hızlı fiziksel değerlendirmesini yapar, verileri değerlendirir, sonuçlarını kaydeder, normalden sapmaları hekime bildirir.

ç) Aynı anda acil birimde bulunan olgular arasında öncelikleri belirler.

d) Yatışına karar verilen hastaları ve ameliyata alınacak hastaları kurum içi transfer prosedürüne göre naklini gerçekleştirir.

e) Periferik IV kateter takar ve kateter pansumanlarını yapar, oksijen ve buhar tedavisini uygular, trakeal aspirasyon yapar; gerekirse endotrakeal tüp, trakeostomi, kolostomi, gastrostomi bakımı verir; nazogastrik tüp takar, gastrik lavaj uygular; rektal tüp uygular, lavman yapar; perine bakımı verir, prezervatif sonda / üriner kateter takar ve kateter bakımı verir; sıcak ve soğuk uygulama yapar; göğüs tüplerini ve diğer drenaj sistemlerini kontrol eder, drenaj torbalarını değiştirir; yaptığı işlemleri gözlemleri ile birlikte kaydeder.

f) İnfüzyon ve transfüzyon işlemlerini kurum politika ve talimatları doğrultusunda başlatır, izler ve kaydeder.

g) Hastaların beslenme gereksinimlerini belirler (enteral ve parenteral beslenme), gereksinimlerine göre hemşirelik bakımını planlar ve uygular, beslenmede kullanılan cihazların sterilizasyonunun devamlılığını sağlar.

ğ) Hastaya uygun pozisyon verir, gereken sıklıkta pozisyonunu değiştirir ve mobilizasyonunu sağlar.

h) Sıvı-elektrolit dengesine yönelik mevcut ve olası sorunları dikkate alınarak uygun hemşirelik bakımını planlar, uygular ve değerlendirir. Aldığı-çıkarıldığı sıvı takibi yapar ve kaydeder.

ı) Hastaların solunuma ilişkin sorunlarını çözmeye yönelik girişimleri planlar, uygular, değerlendirir.

i) Pacemakerli hastayı izler ve gerekli bakımı uygular.

j) Acil servis hastaları ve hasta yakınları ile terapötik iletişim kurar, onların psikososyal problemlerine uygun hemşirelik bakımı verir.

k) Acil servis infeksiyonlarının gelişmesi ve yayılmasının önlenmesi için gerekli önlemleri alır ve alınmasını sağlar. (el yıkama, eldiven, izolasyon, maske, gömlek vb.)

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

l) Yaşamı sona eren hastayı ilgili talimatlar doğrultusunda hazırlar morga transferini sağlar ve yakınlarına destek olur.

B- Acil Servis Hemşiresinin tıbbi tanı ve tedavi planının uygulanmasına katılma görevleri:

a) Hekim tarafından gerçekleştirilen invazif girişimlere katılır; hemşirelik işlevlerini yerine getirir.

b) Acil ilaçları, tıbbi malzeme ve cihazları kullanıma hazır bulundurur.

c) Acil durumlarda hekimle işbirliği sağlar. Arrest durumunda mavi kod çağırısı yapar. Kurumun benimsemiş olduğu protokoller doğrultusunda temel/ileri yaşam desteği uygulamalarına katılır (oksijen verme, solunum desteği, kalp masajı, acil ilaçlar, tıbbi cihazların uygulanması gibi). Eğer o an üniteye hekim yok ve (geçerlilik süresi dolmamış) ileri yaşam desteği sertifikası var ise temel ve ileri yaşam desteği uygulamalarını başlatır, kalp masajı, solunum desteği, defibrilasyon ve acil senkronize kardiyoversiyon uygular. Vakaları rapor eder.

ç) Hastanın laboratuvar tetkikleri için kan ve idrar örneklerini toplar, laboratuvara gönderir, sonuçlarını takip eder, değerlendirir ve hastanın hekimine bilgi verir.

d) Hastaya uygulanacak radyolojik tetkikler için hastayı hazırlar, ilgili birime transferini organize eder, gerekli durumlarda transfere eşlik eder.

Ameliyathane Hemşiresi

MADDE 12- (1) Ameliyathane Hemşiresi: Ameliyathane için belirlenmiş protokol ve standartlar doğrultusunda steril çalışan ve dolaşan hemşiredir.

Steril (Scrub) Çalışan Hemşire

MADDE 13- (1) Hemşirenin genel görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra; ameliyat sırasında steril alandaki ekipte yer alan, steril alanın korunmasına yönelik aseptik tekniği uygulayan, hasta güvenliğine yönelik gerekli önlemleri alan, alet ve malzeme ile ilgili hazırlık yapan, cerrahi el antisepsisi uygulayan, steril gömlek ve eldiven giyen, cerrahi ekibin steril gömlek ve eldiven giymesine yardımcı olan, işlem sırasında gereken steril alet ve diğer malzemeleri hazırlayan, işlem sonrası tüm aletler, kompresler ve tamponları dolaşıcı hemşire ile birlikte sayan, ameliyat sırasında alınan doku örneklerini tanımlayarak dolaşıcı hemşireye güvenli bir biçimde teslim eden, ameliyat sonrası malzemelerin temizlenmesini, sayılmasını, listeye uygun şekilde hazırlanmasını, steril edilmesini ve kullanıma hazır bulundurulmasını sağlayan meslek üyesidir.

(2) Steril (Scrub) Çalışan Hemşirenin nitelikleri:

a) Türkiye’de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

c) Tercihen Sağlık Bakanlığınca onaylanmış ameliyathane hemşireliği sertifikasına sahip olmak ya da alanında yüksek lisans yapmış olmak.

(3) Steril (Scrub) Çalışan Hemşirenin görev yetki ve sorumlulukları:

a) Hastanenin, Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü’nün politikaları doğrultusunda çalışmak.

b) Hemşirenin görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra;

c) Ameliyat sırasında steril alan içinde çalışır.

ç) Steril alanın korunmasına yönelik aseptik teknikleri uygular. Bulaşmayı (kontaminasyon) önlemek için gerekli önlemleri alır.

d) Ameliyathanede hasta güvenliğine yönelik gerekli önlemlerin alınmasını sağlar ve uygular.

e) Bir gün önceden ertesi günün ameliyat ve işlem tiplerini gözden geçirir. Alet ve malzeme ile ilgili hazırlık yapar.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

- f) Cerrahi işlem süresince ekipte yer alır.
- g) Cerrahi el antisepsisini uygular. Steril gömlek ve eldiven giyer. Cerrahi ekibin steril gömlek ve eldiven giymesine yardımcı olur.
- ğ) İşlem sırasında gereken steril alet, diğer malzemelerin hazırlanmasını ve kullanımını sağlar.
- h) Hastanın steril örtülmesine yardım eder.
- ı) Malzemeleri kolay alınabilecek şekilde düzenler ve işlemin tipine göre cerrahın ihtiyacı olan malzemeyi önceden belirleyerek verir.
- i) Cerrahi işlem sırasında ihtiyaç duyulan iğne, iplik gibi sarf malzemeleri yeteri kadar hazırlayarak kullanıma hazır hâle getirir.
- j) İşlem sonrası tüm aletleri, kompresler ve tamponları dolaşıcı hemşire ile birlikte sayar ve kaydeder.
- k) Ameliyat sırasında alınan doku örneklerini tanımlayarak dolaşıcı hemşireye güvenli bir biçimde teslim eder.
- l) Ameliyat sonrası malzemelerin temizlenmesini, sayılmasını, listeye uygun şekilde hazırlanmasını, steril edilmesini ve kullanıma hazır bulundurulmasını sağlar.

Dolaşan (Sirküle) Hemşire

MADDE 14- (1) Hemşirenin genel görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra, ameliyathanede ameliyat öncesi, sırası ve sonrasında uygun hasta bakımı ve hasta güvenliği için gereken tüm uygulamaları yapan, hastanın ameliyat masasına alınmasına, uygun pozisyon verilmesine yardım eden, cerrahi işlem süresince odada kalarak ekibin malzeme ihtiyaçlarını sağlayan, hastayı işlem sonrası güvenli bir biçimde ünite hemşiresine yazılı ve sözlü şekilde teslim eden, cerrahi doku örneklerini uygun şekilde hazırlayıp laboratuvara gönderilmesini sağlayan meslek üyesidir.

(2) Dolaşan (Sirküle) Hemşirenin nitelikleri:

- a) Türkiye’de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,
- b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,
- c) Tercihen Sağlık Bakanlığınca onaylanmış ameliyathane hemşireliği sertifikasına sahip olmak ya da alanında yüksek lisans yapmış olmak.

(3) Dolaşan (Sirküle) Hemşirenin görev yetki ve sorumlulukları:

- a) Hastanenin, Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğünün politikaları doğrultusunda çalışmak.
- b) Hemşirenin genel görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra;
- c) Ameliyathanedeki hastanın hemşirelik bakımından sorumludur.
- ç) Ameliyat öncesi, sırası ve sonrasında cerrahi ekibin malzeme ihtiyaçlarını sağlar.
- d) Hastanın endişesini azaltmak için psikolojik destek sağlar.
- e) Hasta için güvenli ve konforlu çevre sağlamada ekibi gözleyerek yardımcı olur.
- f) Uygun hasta bakımı ve hasta güvenliği için gereken tüm uygulamalarını yapar.
- g) Hastayı işlem sonrası güvenli bir biçimde ünite hemşiresine yazılı ve sözlü şekilde teslim eder.
- ğ) Hastanın kimliğini doğrular, hasta bilgilerini gözden geçirir.
- h) Hastanın ameliyat masasına alınmasına, uygun pozisyon verilmesine, güvenliğinin sağlanmasına yardım eder, mahremiyetini korur.
- ı) Cerrahi işlem süresince odada kalarak ihtiyaca yönelik destek verir. İhtiyaç duyulan tıbbi malzemeyi temin eder. Paket açma standartlarını uygular.
- i) Cerrahi doku örneklerini (spesmen) uygun şekilde hazırlar, etiketler, kayıt eder ya da kayıt edilmesi için sekreterliğe teslim eder ve laboratuvara gönderilmesini sağlar.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

Yoğun Bakım Hemşiresi

MADDE 15- (1) Yoğun Bakım Hemşiresi; Çocuk Yoğun Bakım, Dahiliye Yoğun Bakım, Nöroloji Yoğun Bakım, Göğüs Hastalıkları Yoğun Bakım, Acil Yoğun Bakım, Koroner Yoğun Bakım, Kalp Damar Cerrahi Yoğun Bakım ve Mikail Yüksel Yoğun Bakım alanlarında çalışan hemşireleri kapsamaktadır.

(2) Yoğun Bakım Hemşiresi, karmaşık, yaşamı tehdit edici ve cerrahi problemleri olan hastaların tanınmasını yapmak, hastaları sürekli izlemek, kaliteli ve ileri yoğun bakım ve tedavi girişimleri uygulama, hasta ve yakınları ile terapötik ilişki kurmak, koruyucu, iyileştirici ve rehabilite edici girişimleri uygulamaktan sorumlu hemşiredir.

(3) Yoğun Bakım Hemşiresinin nitelikleri:

- a) Türkiye’de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,
- b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,
- c) Tercihen Sağlık Bakanlığınca onaylanmış yoğun bakım hemşireliği sertifikasına sahip olmak ya da alanında yüksek lisans yapmış olmak.

(4) Yoğun Bakım Hemşiresinin görev yetki ve sorumlulukları:

a) Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğünün politikaları doğrultusunda çalışmak.

b) Hemşirelerin genel görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra;

A- Hemşirelik bakımı

B- Tıbbi tanı ve tedavi planının uygulamasına katılma görevlerini yapar.

A- Yoğun Bakım Hemşiresi’nin hemşirelik bakımı görevleri:

a) Yoğun bakım enfeksiyonlarının gelişiminin önlenmesi için gerekli önlemlerin alınmasını sağlar.

b) Hasta değerlendirmesinde kurumun benimsediği skorlama sistemleri ve skalaları uygular ve değerlendirir.

c) Hastaların monitorizasyonu sağlar. Monitorizasyondanon-invazifmonitörizasyon tekniklerini kullanır. Kardiyak ritmi izler, acil durumlarda gerekli ekip ile iletişim kurar.

ç) Sıvı-elektrolit ve asit baz dengesine yönelik mevcut ve olası sorunların dikkate alınarak uygun hemşirelik bakımını planlar, uygular ve değerlendirir.

d) Hastaların solunuma ilişkin sorunlarını çözmeye yönelik girişimleri planlar, uygular, değerlendirir, ventilatördeki hastaya bakım verir.

e) Aspirasyon, oksijen tedavisi, vücut pozisyonları, genel vücut bakımı, postural drenaj, aseptik uygulamalar (sonda/kateter bakımı vb.) gibi temel girişimsel uygulamalara yönelik uygun hemşirelik aktivitelerini planlar, uygular ve değerlendirir.

f) Bası yaraları, risk faktörleri, prognoz üzerindeki etkilerinin değerlendirilerek gelişiminin önlenmesi için uygun hemşirelik yaklaşımını sağlar, oluşması hâlinde uygun hemşirelik bakımını planlar, uygular ve değerlendirir.

g) Hastalarda kontraktür oluşumunu önleyici girişimleri planlar ve uygular.

ğ) Hastalarda emboli oluşumunu önleyici girişimleri bilir, hekimle birlikte gerekli planlamayı yapar ve uygular.

h) Nörolojik hastalıkları olan (Anevrizma, KİBAS, SVO vb.) ve bilinci kapalı olan (intrakraniyal kanama vb.) hastaların izlemine ve uygun pozisyon verilmesini sağlar, nörolojik değerlendirmelerini yapar.

ı) Kurum politika ve talimatları doğrultusunda, intravenöz sıvı infüzyonu ve kan/kan ürünleri transfüzyonu işlemlerini başlatır, takip eder, kaydeder; olası sorun ya da komplikasyonlar

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

ortaya çıkar ise durumu hekime bildirir ve kurumda benimsenmiş standartlara göre gerekli girişimleri uygular.

i) Pacemakerli hastayı izler, bakımını bilir ve uygular.

j) İntraaortik balon pompası yerleştirilmiş hastayı izler, bakımını bilir ve uygular.

k) Hastaların beslenme gereksinimlerini belirler (enteral ve parenteral beslenme), gereksinimlerine göre hemşirelik bakımını planlar ve uygular, beslenmede kullanılan cihazların sterilizasyonunun devamlılığını sağlar.

l) Yoğun bakım hastaları ile hasta yakınlarının psikososyal problemlerine uygun hemşirelik yaklaşımını sağlar.

B- Yoğun Bakım Hemşiresinin tıbbi tanı ve tedavi planının uygulanmasına katılma görevleri:

a) Hastadan topladığı verileri ve hastanın genel durumundaki değişiklikleri değerlendirir, kaydeder, normalden sapmaları hekime bildirir.

b) Diğer sağlık personelleri ile beraber hasta vizitine katılır, hastanın tedavi ve bakım planının oluşturulmasına katkıda bulunur.

c) Hekim tarafından gerçekleştirilen invazif tanı ve tedavi girişimlerine katılır; bu girişimler için hastayı hazırlar, işlem sırasında destek olur, işlem sonrasında hastayı izler.

ç) Hastanın laboratuvar tetkikleri için kan, idrar, sıvı ve doku örneklerini toplar; laboratuvara gönderir, değerlendirir ve hastanın hekimine bilgi verir.

d) Her yaş grubuna özgü uygulanması gereken ilaç çeşitlerini, farklı dozlarını ve olabilecek yan etkilerini bilir; ilaç uygulamaları ve ilaç güvenliği ilkelerine bağlı kalarak, hekim istemine göre hastaya enteral, parenteral ve haricen verilecek ilaçları verir; uygulanan ilaç ve tedavilerin etki ve yan etkilerini, hastanın tedavi ve bakıma verdiği yanıtları gözler, kaydeder ve gerektiğinde ilgililere rapor eder.

e) Acil ilaçları, tıbbi malzeme ve cihazları kullanıma hazır bulundurur.

f) Kardiyak ritmi izler, yorumlar, öldürücü ritimleri tanır ve gerekli acil girişimleri bilir.

g) Konsültasyonun yapılmasını takip eder; katılır.

ğ) Acil durumlarda hekimle işbirliği sağlar. Arrest durumunda mavi kod çağrısı yapar. Kurumun benimsemiş olduğu protokoller doğrultusunda temel/ileri yaşam desteği uygulamalarına katılır (oksijen verme, solunum desteği, kalp masajı, acil ilaçlar, tıbbi cihazların uygulanması gibi). Eğer o an üniteye hekim yok ve (geçerlilik süresi dolmamış) ileri yaşam desteği sertifikası var ise temel ve ileri yaşam desteği uygulamalarını başlatır, kalp masajı, solunum desteği, defibrilasyon ve acil senkronize kardiyoversiyon uygular. Vakaları rapor eder.

h) Acil durumlarda hekimle işbirliği sağlayarak ve kurumun benimsemiş olduğu protokoller doğrultusunda temel/ileri yaşam desteğinin uygulanmasını sağlar ve uygun hemşirelik aktivitelerini yerine getirir.

Yenidoğan Yoğun Bakım Hemşiresi

MADDE 16 - (1) Yenidoğan Yoğun Bakım Hemşiresi; profesyonel hemşirelik rolleri doğrultusunda yenidoğan ve yenidoğan yoğun bakım ünitesinde yatan bebeklerin; dış ortama uyumunun sağlanması, sağlıklı büyüme ve gelişmesi, anne sütü ile beslenmesi, hastalıklardan korunması ve sağlığının en üst düzeyine çıkarılmasında önemli rolleri olan; hastalandığında bakımından sorumlu olduğu bebeği kapsamlı olarak değerlendirip klinik belirti ve bulguları yorumlayabilen, ailesi ile birlikte değerlendiren, yenidoğanın bakım gereksinimlerini tespit ederek kanıta dayalı bilgiler doğrultusunda uygun bakımı planlayabilen, üniteye araç-gereçleri kullanabilen, araçlardaki verileri değerlendirip yorumlayabilen, bebekler ve yakınları ile iletişimi ve

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

onlara uygun terapötik yaklaşım kurabilen, eğitim ve danışmanlık yapabilen ve ekip anlayışı içinde, ekip üyeleri ile iyi iletişim ve iş birliği kurma becerisine sahip hemşiredir.

(2) Yenidoğan Yoğun Bakım Hemşiresinin nitelikleri:

- a) Türkiye’de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,
- b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,
- c) Tercihen Sağlık Bakanlığınca onaylanmış yenidoğan yoğun bakım hemşireliği sertifikasına sahip olmak ya da alanında yüksek lisans yapmış olmak.

(3) Yenidoğan Yoğun Bakım Hemşiresinin görev yetki ve sorumlulukları:

- a) Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğünün politikaları doğrultusunda çalışmak.
- b) Hemşirenin genel görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra;

A- Hemşirelik bakımı

B- Tıbbi tanı ve tedavi planının uygulamasına katılma

C- Eğitim ve danışmanlık görevlerini yapar.

A- Yenidoğan Hemşiresinin tıbbi bakım görevleri:

a) Bebeğin anomalili olması, erken doğması, düşük doğum ağırlıklı olması veya bebeğin kaybı gibi ailelerde anksiyete ve strese neden olan krizli dönemlerde aileye destek olur.

b) Yenidoğanın değerlendirmesini yapar. Yenidoğanın normalden sapma durumunda hekimi bilgilendirir.

c) Yenidoğan hemşiresi yenidoğanın vücut ısısının korunması ve sürdürülmesini sağlar.

ç) Aile bebek etkileşiminin en erken dönemde başlamasına yardımcı olur. Bunun için annenin gereksinimlerini karşılar, anne-bebek arasındaki ilişkinin niteliğini değerlendirir.

d) Yenidoğan enfeksiyonlarının önlenmesi için gereken önlemleri alır.

e) Yenidoğan hemşiresi gerektiğinde hastanın güvenli bir biçimde taşınmasını sağlar.

f) Transport ile ilgili tüm koşulları hazırlar.

B- Yenidoğan Hemşiresi'nin tıbbi tanı ve tedavi planının uygulanmasına katılma görevleri:

a) Tanı amaçlı bebekten alınması gereken örnekleri alır, uygun şekilde ve en kısa sürede yerine ulaştırılmasını sağlar.

b) Gerektiğinde hastayı ameliyata ve işlemlere hazırlar.

c) İlaç uygulamalarını yapar, ilaçların etkisi ve yan etkisi yönünden gözler, istenmeyen bir etki görüldüğünde uygun girişimlerde bulunur.

C- Yenidoğan Hemşiresi'nin eğitim ve danışmanlık görevleri:

a) Aileler ile sürekli iletişim halinde bulunur. Bebeği aile ve çevresi ile bir bütün olarak ele alır. Bakımın her aşamasında annenin hazırovluluk düzeyini değerlendirerek anneyi bakıma katar.

b) Bebeğin sağlığını koruma ve geliştirme için bakımın her düzeyinde aileye rehberlik eder, sağlık eğitimini planlar, uygular (anne sütü ve önemi, emzirme tekniği, meme bakımı, yenidoğan tarama testleri, büyüme ve gelişme, kazaları önleme, aşılama, izlem ve kontroller. vb).

c) Anne bebek arasındaki ilişkiyi güçlendirmek için tensel temas, yenidoğan masajı ve anne sütüyle beslenmeyi destekler.

c) Bebeğin beslenmesi ve emzirme tekniği konusunda anneyi bilgilendirir.

ç) Yenidoğan tarama testlerinin önemi ve yapılması konusunda aileyi bilgilendirir. Konu ile ilgili toplum eğitimlerine önem verir.

d) Bebeğin aşılı hakkında aileyi bilgilendirir.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

e) Yenidoğan ve ailesini, taburculuğa ve evde bakıma hazırlar. Yenidoğanın davranışlarını anlayabilmesi için anneye rehberlik yapar.

Psikiyatri Klinik Hemşiresi ile Çocuk ve Adelösan Psikiyatrisi Hemşiresi

MADDE 17- (1) Hemşireler; tabip tarafından acil hâller dışında yazılı olarak verilen tedavileri uygulamak, her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile karşılanabilecek sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını belirlemek ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde hemşirelik bakımını planlamak, uygulamak, denetlemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık personelidir.

(2) Psikiyatri Klinik Hemşiresi ile Çocuk ve Adelösan Psikiyatrisi Hemşiresinin nitelikleri:

a) Türkiye’de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

(3) Psikiyatri Klinik Hemşiresinin görev yetki ve sorumlulukları:

a) Hastanenin, Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğünün politikaları doğrultusunda çalışmak.

b) Hemşirenin genel görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra;

A- Hemşirelik bakımı

B- Tıbbi tanı ve tedavi planının uygulanmasına katılma

C- eğitim ve danışmanlık görevlerini yapar

A- Psikiyatri Klinik Hemşiresinin Hemşirelik Bakımı görevleri:

a) Hasta güvenliği açısından riskli olabilecek eşyaların kontrolünü yapar, emanete alır, kaydeder ya da ailesine ulaştırır.

b) Hastaya ait para ve özel eşyaları emanete alır, kaydeder, gerektiğinde hastaya verir.

c) Hastanın ihtiyacı olan kişisel eşyalarının (pijama, terlik, havlu gibi) ailesi tarafından temin edilmesini sağlar.

ç) Hastayla biyo-psiko-sosyal bir bütünlük içerisinde, terapötik iletişim tekniklerini ve kanıta dayalı değerlendirme araçlarını kullanarak sürekli ve sistematik biçimde veri toplar.

d) Riskli davranışlara (intihar, şiddet, kendine ve/veya çevresine zarar verme, kötüye kullanım, ihmal) ilişkin öykü alır, risk düzeyini değerlendirir.

e) Hastaların öz bakımını yapması için teşvik eder, destekler, gerektiğinde yapar.

g) Hastanın servise kabulünde fiziki muayenesini yaparak yara, iz ve darp bulgularını kontrol ederek kaydeder.

ğ) Ailesi olmayan, ya da ailesi hakkında bilgi alınamayan hastanın ihtiyacı olan kişisel eşyaların (pijama, terlik vb.) hastane depolarından teminini sağlar.

h) Hastanın sosyal güvencelerini takip eder, sosyal güvencesi olmayan hastaların sosyal güvencelerinin temini için ilgili birimlerle irtibata geçer.

ı) Hastanın özel gözlem, ziyaret, telefon izni ve tedbirlerin planlamasına katkıda bulunur, kararı uygular.

i) Hasta ziyaretçilerini ve getirdiklerini denetler.

j) Hastanın bakım gereksinimlerini ve sorunlarını belirler, hasta bakımında hemşirelik süreci sistemini kullanır.

k) Beslenme, kilo takibi, uyku takibi, konversiyon takibi, deliryum takibi, ilaç yan etki takibi, pnömoni takibi, hipomani takibi ve istisnaları önleme takibi yapar.

l) Hemşirelik hizmetleri için gerekli olan araç-gereç ve malzemelerin tespit ve teminini sağlar.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

m) Düzenli olarak üst araması yapılarak yanıcı, yakıcı, kesici aletlerin ve madde girişinin engellenmesini sağlar, güvenlik önlemlerinin kontrollerini yapar. (kamera takibi, dolapların kilit kontrolü vb.)

n) Hasta yakını ve hekim ile iletişim kurarak hastanın servise kabul ediliş biçimine karar verir.

B- Psikiyatri Klinik Hemşiresinin tıbbi tanı ve tedavi planının uygulanmasına katılma görevleri:

a) Hastaların en az kısıtlayıcı olan çevrede güvenli tedavi ve hizmet almalarına yardımcı olur.

b) Hastaların ruhsal ve fiziksel sağlığının değerlendirildiği, planlanan hemşirelik uygulamaları doğrultusunda hasta sorunlarının ele alındığı planlı ve düzenli görüşmeler yapar.

c) Elektrokonzülzif tedavi planlanan hastaya işlem öncesi, en az dört saat aç kalmasını sağlar, mesane boşaltımını kontrol eder, protezlerin çıkarılmasını sağlar, vital bulgu takibi yapar.

ç) Elektrokonzülzif tedavi uygulaması sırasında hastaya uygun pozisyonun verilmesini sağlar, nöbet izlemi ve süresini kayıt eder. Uygulama sonrasında olası komplikasyonları gözlemler.

d) Tecrit ya da tespit gerekiyorsa, bu işlemlerle ilgili hastaya açıklama yapar, güven verir ve sık aralarla gözlemler, gözlemleri kaydeder, olası riskler için tedbir alır.

e) Hastanın kendine ya da çevresine zarar verme riskini gösteren belirtileri takip eder, kriz ve acil durum oluşmasını engelleyici, önleyici yaklaşımlar uygular.

f) Psikiyatrik acil durumları yönetir ve etkili acil bakımı başlatır.

C- Psikiyatri Klinik Hemşiresinin eğitim ve danışmanlık görevleri:

a) Tedaviyle ilgili gözlemleri doğrultusunda ekibe tıbbi tedaviye ilişkin gerekli önerilerde bulunur.

b) Ruh sağlığı ekibinin önemli bir üyesi olarak grup terapisi görüşmelerine katılabilir.

c) Ruh sağlığı hizmetinin etkinliği için gerekirse başka birimlerden ya da disiplinlerden danışmanlık alır, danışmanlık alması için bireyi/aileyi yönlendirir.

ç) Yararlı ve kullanabileceği destek sistemlerini ve toplum kaynaklarını değerlendirir, bireyi/aileyi yönlendirir.

d) Hastanın gelişim düzeyi, öğrenme istekliliği, bilgilenme ihtiyacı, kültürel yapısı ve inançlarını göz önüne alarak sağlık eğitimini ve hasta eğitimini planlar.

e) Hastayı ve aileyi desteklemede stresle baş etme, stigmatizasyon, kişiler arası ilişkiler, farkındalık ve girişkenliği artırma, problem çözme becerisi, sosyal beceriler eğitimi gibi konularda psiko-eğitim programlarını planlar ve uygular.

f) Hasta ve ailesine; ilaçların etki ve yan etkileri konusunda gerekli eğitimleri planlar, uygular, eğitimin etkinliğini değerlendirir.

g) Klinikte çalışan destek hizmet personeline hasta ve yakınlarıyla iletişim ve yaklaşımlar konusunda eğitim ve danışmanlık sağlar.

(4) Çocuk ve Adölesan Psikiyatrisi Hemşiresinin görev yetki ve sorumlulukları:

a) Hemşirenin genel görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra;

A- Hemşirelik bakımı

B- Eğitim ve danışmanlık görevlerini yapar.

A- Çocuk ve Adölesan Psikiyatrisi Hemşiresinin hemşirelik bakımı görevleri:

a) Aile döngüsünün karmaşıklığı içerisinde yaşam stresörlerinin, travmatik olayların ve durumsal krizlerin sağlığa etkisini değerlendirir.

b) Çocuk/ergenin yatışına karar verilirse; servise kabul eder, kendini, servisi ve kuralları tanıtır, sorularını cevaplandırır, oryantasyonunu sağlar. Aileyi klinik hakkında bilgilendirir.

c) Çocuk/ergenin ihtiyacı olan kişisel eşyalarının (pijama, terlik, havlu gibi) ailesi tarafından temin edilmesini sağlar.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

ç) Çocuk/ergenin bakım gereksinimlerini belirler, bakım planını hazırlar, uygular, sonuçlarını değerlendirir ve kaydeder.

d) Çocuk/ergenin yakınlarıyla işbirliği sağlar, ailenin tedavi sürecine katılımını sağlar.

e) Çocuk/ergenin kendine ya da çevresine zarar verme riskini gösteren belirtileri, ipuçlarını takip eder, kriz ve acil durum oluşmasını engelleyici, önleyici yaklaşımlar uygular.

B- Çocuk ve Adölesan Psikiyatrisi Hemşiresinin eğitim ve danışmanlık görevleri:

a) Çocuk/ergen ve ailesinin eğitim ve danışmanlık gereksinimlerini belirler ve yerine getirilmesini sağlar.

b) Sorunlarla başa çıkma ve sorun çözme konusunda hasta ve aileye eğitim, yönlendirme yapar.

c) Çocuk/ergenin yakınlarının da yaşadığı endişe, üzüntü, öfke, suçluluk, çaresizlik ile sağlıklı baş etmeleri için terapötik iletişim kurar, danışmanlık sağlar.

ç) Çocuk/ergen ve ailesine; ilaçların etki ve yan etkileri konusunda gerekli eğitimleri planlar, uygular, eğitimin etkinliğini değerlendirir.

d) Çocuk/ergen ve ailesine yönelik taburculuk sonrası eğitimi planlar, uygular.

e) Diğer klinik hemşiresi ve çalışanlarına çocuk ve ergen ruh sağlığı ve psikiyatri vakaları konusunda eğitim ve danışmanlık sağlar.

Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşiresi

MADDE 18- (1) Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşiresi; Tabip tarafından acil hâller dışında yazılı olarak verilen tedavileri uygulamak, her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile karşılanabilecek sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını belirlemek ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde hemşirelik bakımını planlamak, uygulamak, denetlemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık personelidir.

(2) Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşiresinin nitelikleri:

a) Türkiye’de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

(3) Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşiresinin görev yetki ve sorumlulukları:

a) Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğünün politikaları doğrultusunda çalışmak.

b) Hemşirenin genel görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra;

c) Çiftlere, gebelik öncesi eğitim ve danışmanlığını yapar.

ç) Kadının gebelik dönemine özgü bakım ve izlemlerini yapar.

d) Gebelikte gelişebilen riskli durumları erken dönemde fark eder ve önerilen tedavileri uygular ve gerektiğinde sevk eder.

e) Doğumun uygun koşullarda yapılması için hastayı yönlendirir.

f) Doğum eylemiyle ilgili normalden sapmaları izler ve bildirir.

g) Yenidoğan bebeğin bakımını ve muayenesini yapar.

ğ) Erken ve geç lohusalık döneminde anne ve yenidoğan bakımını yapar.

h) Ana çocuk sağlığının korunup geliştirilmesinde kadına eğitim ve danışmanlık yapar. (aile planlaması danışmanlığı, emzirme danışmanlığı, sağlıklı cinsel yaşam, genetik hastalık riski taşıyan ailelere danışmanlık, periyodik jinekolojik ve meme kontrolü, papsmear vb. testler için yol gösterir ve yardımcı olur.)

Onkoloji Hemşiresi

MADDE 19- (1) Onkoloji Hemşiresi; Hemşireler; tabip tarafından acil hâller dışında yazılı olarak verilen tedavileri uygulamak, her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile karşılanabilecek sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını belirlemek ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde hemşirelik bakımını planlamak, uygulamak, denetlemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık personelidir.

(2) Onkoloji Hemşiresinin nitelikleri:

a) Türkiye’de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

(3) Onkoloji Hemşiresinin görev yetki ve sorumlulukları:

a) Hastanenin, Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü’nün politikaları doğrultusunda çalışmak.

b) bu görevinin yanı sıra;

A- Hemşirelik bakımı

B- Tıbbi tanı ve tedavi planının uygulamasına katılma görevlerini yapar.

A- Onkoloji Hemşiresinin hemşirelik bakımı görevleri:

a) Hemşirelerin genel görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra;

b) Kanserli birey ve ailesinin yaşam kalitesini geliştirmek için semptom yönetimi ve destek bakımını sağlar.

c) Kanser tanısını almış birey ve ailesini sistematik olarak değerlendirir, sağlık sorunlarını ve önceliklerini belirler.

ç) Çalışma ortamının risklerini değerlendirir ve standartlara uygun önlem alır.

d) Diğer ekip üyelerini çalışma ortamının risklerine karşı bilgilendirir ve rehberlik eder, çalışma ortamının (antineoplastik ajanların) risklerine yönelik ortamı ve ekipmanı standartlara göre düzenler ve temin eder.

e) Yapılacak tedavinin türüne göre tedavi öncesi bireyi değerlendirir, normalden sapma durumlarda doktoruna bilgi verir.

f) Onkoloji hemşireliği ile ilgili bakım ilkeleri, yöntemleri ve ürünler konusundaki gelişmeleri takip ederek bilgisini güncelleştirir ve uygulamaya aktarır.

g) Kemoterapi uygulamadan önce ilaç almayı engelleyecek durumlar infeksiyon, kilo kaybı, toksisite, ilaçların yan etkisi vb.) yönünden hastayı değerlendirir. Kemoterapi alması planlanan hastanın kemoterapi protokolünün uygunluğunu (doz, ilaç verilme yolu, tedavi şeması vb.) değerlendirir ve hastaya bilgi verir.

ğ) Antineoplastik ilaç uygulanan hastaların vücut sıvıları ve atıklarına maruz kalınabilecek her türlü işlemde koruyucu önlemleri alır ve alınmasını sağlar.

h) Hazırlanan ilacın adını dozunu, hazırlanma saatini yazarak ilacın üzerine etiketler.

B- Onkoloji Hemşiresinin tıbbi tanı ve tedavi planının uygulanmasına katılma görevleri:

1. Kemoterapi ve biyoterapi;

a) Birey ve aileye, uygulanması planlanan kemoterapi/biyoterapi protokolü, potansiyel yan etkilerine ilişkin özbakım önlemleri ve antiemetik şeması gibi konularda uygun öğretim planı yapar, uygular ve değerlendirir.

b) Birey ve yakınlarının hastalık, tanı ve tedavi seçenekleri ile bakım konusunda sorularını yanıtlar, gerekli durumlarda hekime yönlendirir.

c) Kemoterapi/biyoterapiden önce, bireye psikolojik destek sağlar ve/veya psikolojik destek alması için yönlendirir.

ç) Bireyin tedavi ve bakımı ile ilgili kararlara katılmasını sağlar ve destekler.

d) Kurumunda, kemoterapi/biyoterapiye bağlı yan etkilerin önlenmesi ve kontrolüne yönelik bakım standartlarını geliştirir, geliştirilmesini sağlar.

e) Hasta ve hasta yakınlarını geliştirilen standartların kullanılması konusunda eğitir.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

f) Kemoterapi öncesi bireyi sistematik olarak değerlendirir; kapsamlı öykü alır ve fizik değerlendirme yaparak objektif ve subjektif verileri elde eder.

g) Tedavi öncesi laboratuvar bulgularını değerlendirir. Bir önceki tedavinin toksisitelerini değerlendirir (enfeksiyon, nötropeni, stomatit vb).

ğ) Kemoterapi/biyoterapinin güvenli uygulanmasını sağlar.

h) Bilgilendirilmiş onayın alınıp alınmadığının kontrol eder.

ı) Periferal IV ya da santral ve nözkataterler, port katater uygulamalarını izler (infüzyon hızı ve infiltrasyon bulguları yönünden).

i) İnfüzyon tamamlandıktan sonra iğnenin çıkarılması, santral ya da port katateri uygun miktarda serum fizyolojik ile yıkadıktan sonra tedaviyi sonlandırır.

j) İnfüzyon süresince hastayı ekstremitasyon, anaflaksi, hipotansiyon, hipertansiyon, yüksek ateş, bronkospazm, larengospazm vb. yönden gözler, girişimde bulunur ve kayıt tutar.

k) Birey ve/veya ailenin girişimlere yanıtını ve hedeflenen sonuca ulaşıp ulaşılmadığını sistematik olarak değerlendirir.

l) Bireye tedaviye bağlı oluşabilecek yan etkilerle (bulantı-kusma, diyare, konstipasyon, stomatit, yorgunluk vb.) baş etme yöntemlerini anlatır. Tedavi süresince dikkat etmesi gereken konularda hastayı uyarır, bilgilendirir.

2.Hematopoetik kök hücre transplantasyonu olan hastanın bakımı;

a) Kök hücre transplantasyonu planlanan hasta ve ailesinin hastalık ve nakil sürecine ilişkin bilgilendirilmesinde görev alır.

b) Hasta ve ailesinin tedavi kararına aktif katılımını destekler; verilen bilgileri anlama durumunu değerlendirir, endişe ve sorularını dile getirmelerini cesaretlendirir.

c) Bilgilendirildikten sonra hastadan uygun onam formlarının alınmasını sağlar.

ç) Hastaya nakil öncesi gerekli tetkiklerin yapılmasını sağlar ve sonuçlarını izler.

d) Hastanın kök hücre nakline hazırlanmasında görev alır (testler, konsültasyonlar, kateterlerin takılması ve gerekli ilaç/malzeme sağlanması gibi).

e) Hastanın bakımında primer sorumluluk alacak hasta yakınına (bakım verici) bakıma yönelik eğitim verir ve cesaretlendirir. Bakım vericinin durumunu ve hazır oluşluğunu değerlendirerek gerekli desteği sağlar.

f) Hastaya katater takılması ile ilgili bilgi verir, hazırlıklarını planlar.

g) Hasta ve hastanın bakımından sorumlu olacak kişiye kateter bakımı konusunda bilgi verir.

ğ) Allojenik transplantasyonlarda vericinin eğitimi ve hazırlanmasını sağlar.

h) Otolog nakil yapılacaksa aferezünitesi ile kemik iliği toplanacak ise ameliyathane ile iletişim kurarak uygulamalar için gerekli düzenlemeleri (malzeme, personel, verici ile ilgili düzenlemeler vb.) yapar.

ı) Alınan kemik iliğinin hastaya verilene dek uygun şekilde naklini ve temiz koşullarda saklanmasını sağlar.

i) Kök hücre toplama işlemini hasta ve/veya vericiye anlatır.

j) Toplanan kök hücrelerin uygun koşullarda taşınması ve verilmesinde rol alır.

k) Kök hücre transplantasyonu sürecinde hastayı izler, bulguları kaydeder, bakımını planlar ve uygular, tedavisini uygular, hastanın güvenliğini sağlar, gerekli durumları rapor eder.

l) Gerekli durumlarda hasta ve ailesine duygusal destek verir.

m) Transplantasyon sonrası hastanın düzenli kontrollerine ilişkin eğitim yapar, takip eder, gerekli test ve muayenelerin yapılmasını sağlar.

n) Birey ve ailenin transplantasyon sonrası iyileşme sürecinde günlük yaşam ve iş yaşamına uyumunu ve yaşam kalitesini değerlendirir; destek için uygun kaynaklara yönlendirir.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

- o) Hasta ile ilgili tüm verilerin raporlanmasında ve gerekli yerlere ulaştırılmasında görev alır.
ö) Kök hücre transplantasyonu ile ilgili çalışmalara katılır.
p) Transplantasyon sonrası bireyin izlenmesine katılır; kullanılan ilaçlar, etki ve yan etkileri konusunda bilgi verir; ilaç kullanımına uyumunu değerlendirir.

3.Radyoterapi sürecinde;

- a) Birey ve ailesini planlanan tedavi, süresi, cihazlar ve saati gibi konularda bilgilendirir.
b) Birey ve ailesini radyoterapiye bağlı oluşabilecek genel semptomlar (cilt reaksiyonları ve yorgunluk gibi) ve tedavi alacağı bölgeye özel yan etkiler ve kontrolüne yönelik bilgilendirir.
c) Planlanan radyoterapide olası yan etkileri (mukozit, cilt reaksiyonu, yorgunluk, bulantı-kusma vb.) izler ve erken saptanmasını sağlar.
ç) Brakiterapi süresince hasta bakımına katılır; hasta ve/veya ailesini bilgilendirir; gerektiğinde hastayisedatize eder/ağrı kesici ilaç verir; muayene ve aplikatörün yerleştirilmesi sırasında yardım eder; kullanılan malzemeleri temizleme ve sterilizasyon için hazırlanmasını sağlar.
d) Bireyi radyoterapi süresince uygun aralıklarla cilt reaksiyonları, yorgunluk ve bölgelere özel diğer yan etkiler yönünden değerlendirir ve uygun girişimlerde bulunur.
e) Hasta ve ailesinin sosyal hizmet gereksinimlerini (ulaşım, konaklama, sevk işlemleri gibi) değerlendirir.
f) Hasta ve ailesine olası yan etkilere yönelik rehberlik yapar ve profesyonel destek sağlar.
g) Hasta ve ailesini beslenme konusunda bilgilendirir.
ğ) Bireyi radyoterapinin uzun dönemde görülebilecek geç yan etkileri yönünden değerlendirir ve bilgilendirir.

4. Palyatif bakım süresince;

- a) Hemşire birey ve ailesine sürekliliği olan bir duygusal destek sağlar.
b) Hastanın ağrı ve diğer semptomlarını değerlendirir ve yönetimini sağlar, birey ve ailesini evde semptom kontrolünü yapabilmeleri konusunda bilinçlendirir.
c) Birey ve ailesinin hastaneye ve acil hizmetlere ulaşabilme konusunda gerekli bilgileri verir.
ç) Bireyin günlük bakımı sırasında bağımsızlığını ve kontrolünü sürdürme ve seçimlerini yapabilmesine yardımcı olarak yaşam kalitesini artırır.
d) Birey ve ailesi için var olan sosyal destekleri belirler ve destek almalarında yardımcı olur.
e) Birey ve ailesine hastalığın ekonomik boyutu ve alabilecekleri ekonomik destekler konusunda bilgi verir.

Pediyatri Hemşiresi

MADDE 20- (1) Pediyatri Hemşiresi; evrensel çocuk hakları ve profesyonel hemşirelik rolleri doğrultusunda 0-18 yaş arasındaki çocukların aile ve toplum içinde fiziksel bilişsel, duygusal ve sosyal yönden sağlıklı büyüme ve gelişmesi hastalıklardan korunması ve sağlığının en üst düzeye çıkarılması; hastalığında hasta çocuğun tedavisi, bakımı ve rehabilitasyonundan sorumlu hemşiredir.

(2) Pediyatri Hemşiresinin nitelikleri:

- a) Türkiye’de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,
b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak.

(3) Pediyatri Hemşiresinin görev yetki ve sorumlulukları:

a) Hastanenin, Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğünün politikaları doğrultusunda çalışmak.

b) Hemşirenin genel görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra;

A- Hemşirelik bakımı

B- Tıbbi tanı ve tedavi planının uygulanmasına katılma

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

C- Eğitim ve danışmanlık görevlerini yapar

A- Pediatri Hemşiresinin hemşirelik bakımı görevleri:

a) Çocuğun bakım gereksinimlerini çocuğun ve ailenin kültürel, sosyal, tıbbi durumuna ilişkin veriler doğrultusunda saptar, belirlediği gereksinimlerin karşılanması için planladığı bakımı uygular ve bakımın sonucunu değerlendirir.

b) Çocuğu aile ve çevresi ile bir bütün olarak ele alır ve vereceği bakımın her aşamasına aileyi dâhil eder.

c) Yatış işlemleri tamamlanmış çocuğu ve ailesini servise kabul eder, kendileri için ayrılan oda ve yatağına alır, çocuk ve ailesinin servise/kuruma uyumunu sağlar.

ç) Çocuk ve ailesine rahat ve güvenli ortamı sağlar, odada gerekli malzemelerin yeterli ve çalışır durumda olduğunu kontrol eder.

d) Çocuk/aile ve çevresi ile ilişki kurmada uygun iletişim tekniklerini kullanır.

e) Çocuk ihmal ve istismarı durumlarını tanır. Şüpheli durumlarda ilgili yerlere bildirimde bulunur.

B- Pediatri Hemşiresinin tıbbi tanı ve tedavi planının uygulanmasına katılma görevleri:

a) Hastalık sürecini objektif (ateş, kan basıncı ve solunum düzeyi, laboratuvar bulguları) ve subjektif veriler doğrultusunda değerlendirerek izler ve değişiklikleri kaydeder.

b) Tanı amaçlı hastadan alınması gereken örnekleri alır, uygun şekilde ve en kısa sürede yerine ulaştırılmasını sağlar.

c) Tanı ve tedavi amaçlı girişimler için çocuk ve ailesini hazırlar, işlem sırasında rahatlatır, işlem sonrasında izler.

ç) Sekiz doğru ilkesine göre ilaç uygulamalarını yapar, ilaçların etkisi ve yan etkisi yönünden gözler, istenmeyen bir etki görüldüğünde uygun girişimlerde bulunur.

d) Oral-parenteral ilaçları, kan ve sıvı infüzyonlarını ve harici ilaç uygulamalarını yapar.

e) Gerekliğinde hastayı ameliyata ve işlemlere hazırlar.

f) Gerekliğinde hastanın güvenli bir biçimde taşınmasını sağlar. Transport ile ilgili tüm koşulları hazırlar.

g) Çocuk ve ailesini, hastaneye yattığı andan itibaren taburculuğa ve evde bakıma hazırlar.

ğ) Çocuk ve ailenin, taburcu olduktan sonra verilen bakımın devamlılığını sağlayabilmeleri için onlara gerekli bakım becerilerini öğretir, rehberlik ve danışmanlık yapar.

h) Çocuğun bakımı ve tedavisinde terapötik oyunu kullanır.

C- Pediatri Hemşiresinin eğitim ve danışmanlık görevleri:

a) Çocuklara ve gençlere bakım verirken diğer sağlık bakım profesyonelleri ile işbirliği içinde ve ekip anlayışı ile çalışır.

b) Çocuğun sağlığını koruma ve geliştirme için bakımın her düzeyinde aileye rehberlik eder, sağlık eğitimini planlar, uygular.

c) Hastaneye yatma, kronik ve ölümcül hastalık gibi ailelerde anksiyete ve strese neden olan krizli dönemlerde çocuk ve ailesine destek olur.

ç) Hastalık ve/veya özürlülük durumunu takiben çocuğun/ailenin en üst düzeyde fonksiyon görebilmesi için çocuk ve aileye destek olur.

d) Hastaneye yattığı andan itibaren taburculuğa ve evde bakıma hazırlar.

e) Çocuk ve ailenin, taburcu olduktan sonra verilen bakımın devamlılığını sağlayabilmeleri için onlara gerekli bakım becerilerini öğretir, rehberlik ve danışmanlık yapar.

Diyaliz Hemşiresi

MADDE 21- (1) Diyaliz Hemşiresi; tabip tarafından acil hâller dışında yazılı olarak verilen tedavileri uygulamak, her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

karşılanabilecek sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını belirlemek ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde hemşirelik bakımını planlamak, uygulamak, denetlemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık personelidir.

(2) Diyaliz Hemşiresi'nin nitelikleri:

- a) Türkiye'de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,
- b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,
- c) Tercihen Sağlık Bakanlığınca onaylanmış hemodiyaliz hemşireliği sertifikasına sahip olmak ya da alanında yüksek lisans yapmış olmak.

(3) Diyaliz Hemşiresinin görev yetki ve sorumlulukları:

- a) Hastanenin, Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü'nün politikaları doğrultusunda çalışmak.
- b) Hemşirenin genel görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra;
- c) Hastanın kendi kendine yönetimi ve bakımını destekler. Hastayı diyalize hazırlar. Hasta, ilk defa diyalize giriyor ise diyaliz ekibi ve diğer hastalarla tanıştırır. İşlem ve diyaliz merkezi hakkında bilgi verir. Diyalizin komplikasyonları, belirtileri yönünden bilgilendirir.
- ç) Diyaliz işlemi sırasında oluşabilecek komplikasyonlara müdahale eder.
- d) Hemodiyalize alınacak hastanın vasküler giriş yolunu değerlendirir.
- e) Hasta ve yakınlarını diyaliz işlemi, süresi, randevu saati konularında bilgilendirir.
- f) Gerekli durumlarda hastayı sosyal ve psikolojik destek açısından yönlendirir.
- g) Diyaliz öncesi ve sonrası hastayı tartar, diyaliz süresince yaşam bulgularını kontrol eder.
- ğ) Diyaliz giriş yerinin bakımını yapar.
- h) Hekim istemi doğrultusunda uygun diyalizer ve diyalizatı hazırlar.
- ı) Arteriovenöz fistül girişimini yapar.
- i) Hasta ve hasta yakınlarına diyaliz işlemi, diyaliz süresi ve fistül bakımı gibi konularda gerekli eğitimi verir.

j) Diyaliz ekibi ile birlikte hastanın evdeki bakımına ilişkin eğitim verir. (banyo, beslenme, fistül bakımı, sıvı alımı ve hastanın kendi kendine bakım desteği)

Enfeksiyon Kontrol Hemşiresi

MADDE 22- (1) Enfeksiyon Kontrol Hemşiresi; yataklı tedavi kurumlarında, enfeksiyon kontrol komitesinin kararları doğrultusunda hastane enfeksiyon kontrol programlarının uygulanmasında görev alan hemşiredir

(2) Enfeksiyon Kontrol Hemşiresi'nin nitelikleri:

- a) Türkiye'de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,
- b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,
- c) Başhemşirelik tarafından, tercihen yüksek okul mezunu, bilgisayar kullanmayı bilen ve Bakanlık tarafından onaylanmış enfeksiyon kontrol hemşireliği sertifikasına sahip hemşireler arasından seçilir ve enfeksiyon kontrol komitesine bağlı olarak çalışır. Her yüz elli yatak için bir enfeksiyon kontrol hemşiresi görevlendirilmesi zorunludur.

ç) Bakanlıkça sertifikalandırılan enfeksiyon kontrol hemşireleri, enfeksiyon kontrol komitesince aksi yönde bir teklif getirilmediği sürece, en az beş yıl süre ile bu görevi yürütür. Yönetim tarafından, yerine aynı nitelikleri haiz bir hemşire görevlendirilmeden, bu görevlerini bırakamazlar. Enfeksiyon kontrol hemşirelerine, nöbet hizmetleri de dâhil olmak üzere, enfeksiyon kontrolü dışında ilave bir görev verilemez.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

(3) Enfeksiyon Kontrol Hemşiresinin görev yetki ve sorumlulukları:

- a) Hastane enfeksiyonları sürveyansını yürütmek amacıyla, mikrobiyoloji ve klinik mikrobiyoloji laboratuvarından kültür sonuçlarını izlemek, günlük klinik ziyaretleri ile ilgili hastaları değerlendirmek, sorumlu hekim ve hemşirelerle koordinasyon sağlayarak, hastane enfeksiyonu gelişen ya da gelişme ihtimali bulunan yeni vakaları saptamak, bu hastaları enfeksiyon riski açısından değerlendirerek gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak,
- b) Toplanan sürveyans verilerinin bilgisayar kayıtlarını tutmak,
- c) Klinik enfeksiyon hızı artışlarını veya belirli mikroorganizmalarla oluşan enfeksiyonlardaki artışı belirlemek ve bunları enfeksiyon kontrol hekimine bildirmek,
- ç) Hastane enfeksiyon salgını şüphesi olduğunda, bunun kaynağını aramaya ve sorunu çözmeye yönelik çalışmalara katılmak,
- d) En az haftada bir kez enfeksiyon kontrol hekimi ile bir araya gelerek, çalışmalarını değerlendirmek,
- e) Bölümlerle ilgili sorunları enfeksiyon kontrol hekimi ile birlikte o bölümlere iletme, bu bölümlerin kontrol tedbirlerinin oluşturulması, uygulanması ve değerlendirilmesine katılımlarını sağlamak,
- f) Enfeksiyon kontrol programlarının geliştirilmesi ve uygulanmasında görev almak,
- g) Yataklı tedavi kurumu genelinde enfeksiyon kontrol uygulamalarını izlemek,
- ğ) Yataklı tedavi kurumu personeline hastane enfeksiyonları ve kontrolü konusunda eğitim vermektir.

Erişkin ve Çocuk Diyabet Eğitim Hemşiresi

MADDE 23- (1) Erişkin ve Çocuk Diyabet Eğitim Hemşiresi; diyabet tedavisi ve bakımı konusunda hasta ve ailesine eğitim veren, uygulamaları gösteren/uygulatan, değerlendiren ve danışmanlık yapan, profesyonel hemşiredir.

(2) Erişkin ve Çocuk Diyabet Eğitim Hemşiresi'nin nitelikleri:

- a) Türkiye'de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,
- b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,
- c) Tercihen sağlık bakanlığınca onaylanmış diyabet hemşiresi sertifikasına sahip ya da diyabet hemşireliği eğitim programı almış olmak.

(3) Erişkin ve Çocuk Diyabet Eğitim Hemşiresinin görev yetki ve sorumlulukları:

- a) Hastanenin, Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü'nün politikaları doğrultusunda çalışmak.
- b) Diyabetli bireye uygulanan bakım ve tedavi ile ilgili uygulamalar ile eğitim ve gözlemlere ilişkin verileri Hasta Tanılama Formuna kaydeder, ilgili hemşireye bilgi verir.
- c) Hekim veya hemşire tarafından konsültasyon istenen poliklinik, servis/ünite hastalarını geliştirdiği Diyabet İzlem ve Eğitim Formunu kullanarak değerlendirir, eğitim ve bakım ihtiyacını belirler. Bakımın planlanmasını ve uygulanmasını organize eder.
- ç) Diyabetli bireylerin bakımında görev alır, bireyi yaşam kalitesini yükseltmede her aşamada destekler ve gereksinim duyulan konularda danışmanlık yapar. Diyabetli bireyin kendi kendini yönetimine destek olur.
- d) Kabul edilmiş protokoller ve reçete edilen seçenekler çerçevesinde tedaviyi yönlendirir.
- e) Diyabetli bireylerin takibini düzenli olarak yapar, komplikasyonların önlenmesine yönelik hasta ve ailesine gerekli eğitimleri verir.
- f) Diyabetli bireye diyabet kimlik kartı vererek yanında taşımasının önemini anlatır.
- g) Diyabetli bireye/yakınlarına insülin uygulama becerisi kazandırır.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

ğ) Diyabet ile ilgili her düzeyde eğitim programı geliştirilmesinde rol alır.

h) Diyabetli bireyi diyabetik ayak yönünden değerlendirir, bakımı ve bakımın önemi konusunda bilgilendirir.

ı) Diyabetli bireyin gereksinimleri doğrultusunda grup veya bireysel eğitimleri planlar, uygular, değerlendirir ve kaydeder.

i) Eğitim hemşiresi ile iş birliği yaparak hemşirelerin diyabet konusunda eğitim gereksinimlerini belirler, önerilerde bulunur. Hizmet içi eğitim etkinliklerine katılır. Eğitim programının içeriğini hazırlar ve eğitim materyali geliştirir.

Erişkin ve Çocuk Endoskopi Hemşiresi

MADDE 24- (1) Erişkin ve Çocuk Endoskopi Hemşiresi; tabip tarafından acil hâller dışında yazılı olarak verilen tedavileri uygulamak, her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile karşılanabilecek sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını belirlemek ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde hemşirelik bakımını planlamak, uygulamak, denetlemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık personelidir.

(2) Erişkin ve Çocuk Endoskopi Hemşiresinin nitelikleri:

a) Türkiye’de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

(3) Erişkin ve Çocuk Endoskopi Hemşiresinin görev yetki ve sorumlulukları:

A- Hasta takibi görev yetki sorumlulukları:

a) Hastanenin, Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü’nün politikaları doğrultusunda çalışmak

b) Hemşirenin genel görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra;

c) İşlem öncesi, endoskopi ünitesinde gerekli olan hazırlıkları yapar.

ç) Tanı ve tedavi amaçlı girişimler için bireyi bilgilendirir, işleme hazırlar, işlem sırası ve sonrasında takip eder ve gerekli uygulamaları yerine getirir.

d) Üst gastrointestinal sistem endoskopisi, alt GİS endoskopisi, perkütan girişimler, ERCP (Endoskopik RetrogradKolanjiyoPankreatografi), işlemlerinden önce hastanın hazırlıklarını kontrol eder, eksikliklerini tamamlar.

e) Hasta güvenliği önlemlerini alır.

f) ERCP ünitesinde radyasyon güvenliği önlemlerini alır.

g) Kullanılan malzeme, alet ve cihazların temini, bakımı, temizliği ve sterilizasyonunu sağlar.

Endoskoplara işleme hazır hâle getirilmesi, işlemten sonra hastanın takibi ve gözlenmesi, kontamine endoskoplara dezenfeksiyon ve sterilizasyon işlemlerinin yapılmasını sağlar.

ğ) Endoskopi ünitesinin genel temizlik ve hijyenini sağlar. Sterilizasyon tekniklerini bilir, uygular ve uyulmasını gözetir. Periyodik aralıklarla skoplardan kültür alınmasını sağlar ve takip eder.

h) İşlemler sırasında steril şartların korunmasını sağlar.

ı) Acil girişimler ve invazif girişimler için gerekli olan malzemelerin yeterli ve daima kullanıma hazır tutulmasını sağlar.

i) Hekim istemi ile premedikasyon uygular ve hastanın güvenliğini sağlar.

j) Hastanın ve yakınlarının hastalık, tanı ve tedavi seçenekleri ile bakım konusundaki sorularını cevaplandırır, gerekli durumlarda hekimine yönlendirir.

k) Kolonoskopiden önce barsak hazırlığı konusunda hastayı bilgilendirir.

Stoma Bakım Hemşiresi

MADDE 25- (1) Stoma Bakım Hemşiresi; tabip tarafından acil hâller dışında yazılı olarak verilen tedavileri uygulamak, her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

karşılanabilecek sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını belirlemek ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde hemşirelik bakımını planlamak, uygulamak, denetlemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık personelidir.

(2) Stoma Bakım Hemşiresinin nitelikleri:

a) Türkiye’de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

c) Tercihen Sağlık Bakanlığınca onaylanmış stoma ve yara bakım hemşireliği sertifikasına sahip olmak ya da alanında yüksek lisans yapmış olmak.

(3) Stoma Bakım Hemşiresinin görev yetki ve sorumlulukları:

a) Hastanenin, Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü’nün politikaları doğrultusunda çalışmak.

b) Hemşirenin genel görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra;

c) Stoma, yara, inkontinans ve fistül sorunu olan bireyi, fiziksel ve psikososyal açıdan değerlendirir, değerlendirme sonuçlarını ilgili formlara kaydeder. Değerlendirme sonuçları ve ilgili kaynaklardan (hasta dosyası gibi) edinilen verileri yorumlayarak hemşirelik tanımlarını belirler.

ç) Gereksinim duyulan hemşirelik bakımını kanıta dayalı olarak planlar ve yürütür. Hemşirelik bakımının kalitesini ve sonuçlarını değerlendirir ve bu sonuçlar doğrultusunda hemşirelik bakımını yeniden düzenler.

d) Hastanın ameliyat öncesi hazırlığında cerrahla birlikte stoma bölgesini belirler.

e) Ameliyat sonrası erken dönemde (24 saat içinde) stoma ve peristomal cildi değerlendirir, stomayı erken dönem komplikasyonları açısından değerlendirir, gaz, gaita ve idrar çıkışını kontrol eder.

f) Stomanın tipine, biçimine ve çapına uygun adaptörü/torbayı ve yardımcı stoma bakım ürünlerini uygular.

g) Stomanın ve stoma çevresindeki cildin bakımını yapar.

ğ) Kalıcı kolostomisi olan uygun hastalarda kolostomiirrigasyonu yapar, sonucunu kaydeder.

h) Uygun hastalarda hekimle işbirliği içinde lavman (ante-gradecontinent) yapar.

ı) Stoma çevresinde gelişen cilt problemlerinde, cilt bakımı yapar.

i) Stomaya ilişkin komplikasyonlarda ilgili hekimle iş birliği yaparak gerekli uygulamaları yapar (Kemer ve korse uygulama, prolapsusun elle redüksüyonu, ileostomi lavajı, kanamanın durdurulması, suppozituar ve lavman uygulama).

j) Fistül bakımı yapar ve fistül çevresindeki cildi korur.

k) Gastrostomi, jejenostomi ve beslenme tüpü yerleştirilen durumlarda tüpün ve ostomi çevresindeki cildin bakımını yapar.

l) Yarayı değerlendirir. Yaranın mekanik temizliğini yapar. Yara irrigasyonu yapar. Yara pansumanı yapar. Yaraya bandaj uygulaması yapar.

m) Bakım verdiği bireyi, yarayı, yara bakımına ilişkin ürünleri ve yara bakım uygulamalarını değerlendirerek en etkili ürüne karar verir, aileyi ve ekibi yönlendirir.

n) Basınç ülseri açısından risk grubunda yer alan hastaları değerlendirir. Basınç ülseri gelişmesi durumunda basınç ülserini değerlendirir, ülserin iyileşmesini sağlayacak uygun bakım ve tedavi edici uygulamaları yapar.

o) Hastaya yapılan bakım ve tedavi uygulamaları/gözlemlere ilişkin hemşirelik kayıtlarını nöbet/vardiya değişimlerinde yazılı ve sözel olarak bölüm hemşirelerine/ilgili ekibe teslim eder.

ö) Stoma, yara ve inkontinans bakımında asepsi ilkelerine uyar, bu ilkelere uyulmasını sağlar.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

p) Stoma, yara ve inkontinansa yönelik kayıt formlarını geliştirerek bakım verdiği hastalara ilişkin hemşirelik uygulamalarının her aşamasını zamanında ve eksiksiz olarak kaydeder.

r) Stoma ve yara bakım ilkeleri, yöntemleri ve ürünler konusundaki gelişmeleri takip ederek bilgisini güncelleştirir ve uygulamaya aktarır.

s) Hastaya uygulanan bakım ve tedavi ile ilgili uygulamalar ve gözlemlere ilişkin hemşirelik kayıtlarının nöbet/vardiya değişimlerinde yazılı ve sözel olarak bölüm hemşirelerine/ilgili ekibe teslim eder.

ş) Hasta vizitleri yaparak hastaların durumunu izler, ilgili ekiple bilgi alışverişinde bulunur. Uygulamalarını ilgili formlara kaydeder.

t) Hemşirelik uygulamaları için gerekli malzemelerin yeterli ve çalışır durumda olduğunu kontrol eder.

u) Stomadan idrar, dışkı örneği alır.

ü) İnkontinans tipini belirlemeye yönelik tanı işlemlerine katılır.

v) Yaradan kültür alır.

y) Hekimle işbirliği içerisinde yaraya topikal ajanları uygular.

z) Yaraya mekanik debritleme uygular (Islak kuru pansuman, basınçlı yıkama)

a) Hekimle iş birliği içerisinde yaraya kimyasal ve cerrahi debritleme uygular.

İş Sağlığı Hemşiresi

MADDE 24- (1) İş Sağlığı Hemşiresi; tabip tarafından acil hâller dışında yazılı olarak verilen tedavileri uygulamak, her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile karşılanabilecek sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını belirlemek ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde hemşirelik bakımını planlamak, uygulamak, denetlemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık personeli.

(2) İş Sağlığı Hemşiresinin nitelikleri:

a) Türkiye’de üniversitelerin hemşirelik ile ilgili lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarından mezun olmak ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

b) Öğrenimlerini yurt dışında hemşirelik ile ilgili, Devlet tarafından tanınan bir okulda tamamlayarak denklikleri onaylanmış ve diplomaları Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş olmak,

c) Tercihen Sağlık Bakanlığınca onaylanmış iş yeri hemşireliği sertifikasına sahip olmak ya da alanında yüksek lisans yapmış olmak.

(3) İş Sağlığı Hemşiresinin görev yetki ve sorumlulukları:

a) Hastanenin, Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü’nün politikaları doğrultusunda çalışmak.

b) Çalışma ortamı ile ilgili sorunların saptanmasında ve önceliklerin belirlenmesi konusunda diğer iş sağlığı hizmet ekibi üyeleri ile birlikte çalışmalar yürütür.

c) Sağlıklı ve güvenli bir işyeri sağlamak için, işverenin de katılımını sağlayarak gözlem yapar ve çalışan sağlığını tehdit eden riskleri saptar.

c) İşçi ve ailelerinin sağlık sorunlarını çözüme, gereksinimlerini karşılamada onlara rehberlik eder.

ç) İşyeri çalışanlarının sosyo-demografik, öz/soy geçmiş özellikleri, çalışma yaşamı ile ilgili özellikleri sağlık düzeyleri hakkında bilgi toplar ve bunların kayıtlarını tutar.

d) Çalıştığı iş yerinde yapılan iş, iş süreçleri ve yönetim özellikleri ile ilgili bilgi toplayarak çalışanın sağlığını olumsuz etkileyebilecek tehlike ve riskleri belirler. Yapılan işin niteliğine göre işe giriş ve periyodik muayeneleri işyeri hekimi ile birlikte planlar ve yapar. Elde edilen verilerle hasta ve sağlam bireyleri ayırarak, herhangi bir hastalık semptomu gösterenleri daha ileri bir tetkik ve tedavi için sevk eder.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

e) İş yeri ortamının etkisi ile oluşan sağlık sorunlarında alınacak önlemler konusunda öneride bulunur ve bu önerilerin uygulanmasını sağlar.

f) Çalışanların hastaneye sevk işlemlerini sağlar, tedavisini izler ve rehabilitasyon hizmetlerine katılır.

g) İş yeri sağlık birimine başvuranların sağlık muayenelerinin yapılmasına yardım eder, hekim tarafından reçete edilen ilaçları uygular.

ğ) İşe bağlı olan ya da olmayan kazaların önlenmesi için diğer iş sağlığı hizmet ekibi üyeleri ile birlikte koordineli çalışır.

h) Meslek hastalıklarının önlenmesi, tedavisi ve izlemi ile ilgili hemşirelik girişimlerini planlar, uygular ve değerlendirir.

ı) Çalışanların ruh sağlığını koruma ve geliştirmeye yönelik sağlık programları düzenler.

i) Beslenme ve kilo kontrolü, düzenli egzersiz, stres yönetimi, sigara bırakma gibi sağlık davranışlarını geliştirmeye yönelik olarak sağlığı geliştirme programları planlar, uygular ve değerlendirir.

j) İş yerinde oluşan küçük yaralanma ve hastalıklarda ilk müdahaleyi yapar, iş yerinin özelliğine göre uygun ilk yardım ünitesini ve malzemelerinin teminini ve kullanıma hazır olmasını sağlar.

k) İş yerinde çalışanlardan ilk yardım grubu oluşturur ve bu gruba ilk yardım anında yapılacaklar konusunda eğitim verir.

l) Çevre koşullarının düzeltilmesi için diğer ekip üyeleri ile işbirliği yapar, çevrede zararlı olabilecek maddelerden numune alır, çalışma çevresinde sağlığı bozan faktörleri saptar ve gerekli önlemleri alır.

m) İş yerinde çalışan kronik hastalıklı bireylerin bakımı ile ilgili hemşirelik girişimlerini planlar, uygular ve değerlendirir.

n) İş sağlığı ve iş güvenliği bilincinin geliştirilmesi konusunda ilgili birimlerle iş birliği hâlinde çalışmalar yapar.

o) İş yerine bağlı kreş ve anaokulunun sağlık kontrolünü yapar.

ö) İş yeri yemekhanesinde görev alan personele kişisel hijyen, mutfak hijyeni ve besinlerin satın alınmaları, saklanmaları, işleme, işlendikten sonra saklama konularında sağlık eğitimlerini planlar, yürütür ve denetler.

p) İş yeri sağlık güvenlik kurullarının etkin üyesi olarak toplantılara katılır.

r) İş yeri sağlık biriminin çalışmaları ile ilgili istatistikleri oluşturur ve ilgili birimlere rapor eder

s) Çalışanların sağlık sorunlarının belirlenmesi ve çözüm yollarının geliştirilmesine yönelik konularda araştırmalar planlar, sonuçlarını raporlandırır.

ş) Sağlık merkezinde kütüphane oluşturulmasını destekler.

t) İş yerinde çalışan gebe ve emzikli kadınların izlenmesi ve zararlı maddelerden korunması için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlar.

u) Çalışmalarında etik ilkeleri gözetir ve çalışanın haklarını korur.

ü) İş sağlığı hemşiresi olmak isteyen öğrenci hemşirelerin uygulama eğitimlerini destekler.

Hasta bakımında yardımcı sağlık personeli (Hastabakıcı)

MADDE 27- (1) Hastabakıcı; servis sorumlu hemşiresi ve servis hemşirelerinin denetimi, direktifleri doğrultusunda hemşireye hasta bakımında yardımcı olan servisin transport işlerini yerine getiren, gerekli durumlarda temizlik hizmetlerine yardımcı olmakla görevli kişidir.

(2) Hastabakıcının nitelikleri:

a) Tercihen lise ve dengi bir okuldan mezun olmak.

b) Fiziksel ve ruhsal yönden sağlıklı olmak.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

- c) Bedence sağlam sağlıklı hasta taşıma engeli olmamak.
  - ç) Dinamik bir çalışma temposuna sahip olmak.
  - d) Gece-gündüz, resmî tatil günlerinde çalışmaya uygun olmak.
  - e) İnsanlara karşı ilgili ve hoşgörülü olmak.
  - f) İnsanlara ve toplum olaylarına karşı duyarlı olmak.
  - g) Güvenilir ve güven verici olmak.
  - ğ) Güler yüzlü olmak.
  - h) Sorumluluk sahibi ve iş planında öncelikleri iyi ayırt edebilmek.
  - ı) Öğrenmeye ve öğrendiklerini uygulamaya istekli olmak.
  - i) Zaman yönetimini iyi planlamak.
  - j) Mesleki forma bütünlüğüne sahip ve bakımlı olmak, saygılı olmak.
  - k) Çalışma alanına göre ilgili dernek ve kuruluşlarla işbirliği içinde olmak.
- (3) Hastabakıcının görev yetki ve sorumlulukları:
- a) Yatak yapmak ve çarşafı değiştirmek.
  - b) Hastanın başka servise veya oda naklinde, taburcu olması hâlinde eşyalarının toplanması ve taşınmasına yardım etmek.
    - c) Exitushasta yataklarını yapmak ve çarşafı değiştirmek.
    - ç) Hastanın olmadığı sedye, transport, muayene masası, boş yatak çarşafını değiştirmek.
    - d) Hastanın içinde olduğu yatağı hemşire denetiminde, desteğinde yapmak.
    - e) Ayağa kalkabilen hastanın yatak çarşafını değiştirmek.
    - f) Özellikle bölümler dışında(beyin cerrahi, ortopedi servisi vb.) hastanın ilk post-op mobilizasyonu hemşire denetimin de beraber yapmak, sonraki kalkışlarda yardımcı olmak.
    - g) Yatağa bağımlı hastaların yatak çarşafını hemşire denetim ve desteğinde yapmak.
    - ğ) Tetkik için bağırsak temizliği yapılacak hastanın servis hemşiresi denetiminde lavmanının yapılmasına yardımcı olmak.
    - h) Ameliyathaneye gönderilecek hastanın hazırlanmasında servis hemşiresine yardımcı olmak.
    - ı) Ameliyathaneye veya tetkik alanlarına hastanın güvenli transferini talimatlara uygun olarak gerçekleştirmek.
    - i) Ördek ve sürgü vermek, döküp temizlemek tekrar kullanıma hazır bırakmak/bırakılmasını sağlamak.
    - j) Hastanın boşaltım materyallerini (ördek, sürgü vs.) servis hemşiresi, miktarına baktıktan AÇİT formuna kaydettikten sonra, döküp temizlemek.
    - k) Gerekli durumlarda aspiratörleri boşaltıp temizlemek, hazır durumda olmalarını kontrol etmek ve sağlamak.
    - l) Dren, nazogastriktengelen içeriklerin ölçümü servis hemşiresi AÇİD kağıdına kaydettikten sonra dökmek.
    - m) Hemşire gözetiminde hasta ihtiyacına göre tıraş yapmak (saç, sakal, perine, vb.)
    - n) Temizlik şirketi elemanının olmadığı durumlarda çöplerin toplanması, kirli bölgelerin temizliğini yapmak.
    - o) Atık yönetimine göre çöplerin ayrıştırılarak depolanmasının sağlanması /sağlatılmasına yardım etmek.
    - ö) Temizlik, dezenfeksiyon ve malzeme değişimi yapmak.
    - p) Kot, kuvöz, gut aleti, defibrilatör, monitör, havalı yatak, vb. malzemelerin temizliğini yapmak.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNERGESİ

- r) Buhar aleti, aspiratör, oksijenkanülleri, manometresi gibi özel araç ve gereçleri servis sorumlu hemşiresinin gözetiminde hastanemizin ve enfeksiyon kontrol komitesinin talimatlarına uygun olarak temizlemek dezenfekte etmek.
- s) Steril depoya götürülecek malzemelerin getir/götürünü yapmak. Servisle ilgili battaniye, perde, çarşaf, yastık gibi malzemelerin çamaşırhaneye eksiksiz olarak götürmek getirmek ve düzenli bir şekilde yerleştirmek, kayıt ederek takibini yapmak.
- ş) Pozisyon verme ve mobilize etme işlemleri için hemşirelere yardımcı olmak.
- t) Hemşirelere genel vücut bakımı uygulamalarında yardımcı olmak.
- u) Servis dışında yapılacak tetkikler için hastayı hemşirenin bilgi ve önerileri doğrultusunda ilgili bölümlere götürüp getirmek.
- ü) Bilinci kapalı hastanın güvenliği için; hemşirenin önerileri doğrultusunda hastanın yatağa tespitini yapmak.
- v) Hasta yataklarının işlevsel kontrollerini yapmak, sorun varsa bölüm hemşirelerini bilgilendirmek.
- y) Hastaların beslenme gereksinimlerini gidermede servis hemşiresine yardımcı olmak (yemek yeme, pozisyon ayarlama, yemek tepsisini hastanın önüne getirme, kendisi yiyemiyorsa yedirme ve hemşireyi gerekli durumlarda haberdar etme.)
- z) Bozuk araç- gereçleri ve cihazları teknik bakıma götürmek/getirmek.
- a') Depodan istenen malzemelerin servise taşınması ve depoya yerleştirmesine yardımcı olmak.
- b') Hasta ile ilgili tetkik ve laboratuvar numunelerinin hazırlanması sırasında hemşirelere yardımcı olmak ve transportunu sağlamak.
- c') Servis giriş-çıkışlarını ekiple birlikte kontrol etmek.
- ç') Ziyaretçi kontrollerinde hastanemizin politikalarına göre etkin rol almak.
- d') Servis dışı işleri için bölümden ayrılırken servis hemşirelerini bilgilendirmek.
- e') Devlet memurluğuna yakışır şekilde (saç, sakal tıraşı, kıyafet yönetmeliğine uygun forma düzeni) ve kurumun belirlediği standartlara uygun forma düzeni ile çalışmak.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Yürürlük ve Yürütme

Yürürlük

MADDE 28- (1) Ondokuz Mayıs Üniversitesi Senatosunun 30.04.2009 tarih ve 2009/68 sayılı kararı ile önceki Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü Yönergesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 29- (1) Bu yönerge Ondokuz Mayıs Üniversitesi Senatosunda kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 30. Bu Yönerge, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörü tarafından yürütülür.

Yönergenin Yürürlüğe Girdiği Üniversite Senatosunun	
Tarihi	Sayısı
29.06.2016	2016/170